

ISSN

0463-6309

si la te

I E T U V I Ų M O T E R Ų Ž Ū R N A L A S

1984

2

kovas
balandis

TURINYS

S. Vilkauja	Šv. Kazimiero sukaktį minint	4
J. Vaičiūnienė	Šv. Kazimiero malda (eil.)	7
G. Sirutienė	Sidabrinio karsto papėdėje	8
G. Sirutienė	Rasų kapuose (eil.)	10
N. Kulpaivičienė	“Kaziuko širdis”	11
M. Slavėnienė	“Per Naująją Vaidilutę” moters žingsniai į literatūros kelius	13
R.K. Vidūnienė	Savižudys	16
• Knygos	B.M. — “Vieno vakaro melancholija”	18
	J. Banaitienė — S. Jasaitienės veikla	19
• Moterys pasaulyje	A Rūta — A. Dičiūtės-Trečiokienės koncertas	23
	J. Kaributas — Gimtadienis Hollywoode	24
	G. Krivickienė — Rudens dienos	25
	Washington	26
• Madų ir grožio pasaulis	J. Prunskis — Biochemijos patarimai	27
• Sveikata	apie maistą senimui	28
• Šeiminių kampelis	Veda L. Murauskienė	30
• Atsiųsta paminėti		

ILIUSTRACIJOS

19 a. tapyba	Šv. Kazimieras	3
16 a. tapyba	Šv. Kazimieras	4
19 a. raiziny	Šv. Kazimieras	5
16 a. raiziny	Šv. Kazimiero biografija	6
A. Kučas	Pavasaris Vilniuje	7
J. Mackevičius	Šv. Kazimieras	8
19 a. raiziny	Kristus	10
19 a. raiziny	Vilnietės	11

“MOTERIS” LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1984 m. Nr. 2 (158)

NORA KULPAVIČIENĖ — redaktorė

S. GIRDAUSKIENĖ — lituanistė Z. DIDŽBALIENĖ — korektorė

L. MURAUSKIENĖ — skyriaus vedėja

B. PABEDINSKIENĖ — administratorė, R. STABAČINSKIENĖ — ekspeditorė

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8, Canada

Spaudė Litho-Art Limited, 971 College St., Toronto, Ont. M6H 1A6

Prenumerata metams \$10.00, garbės prenumerata \$15.00, vieno numerio kaina — \$1.75

Viršelis — lietuviškas audinys.

Jeį nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

“MOTERIS” Lithuanian Women's Magazine. 1984 m. Nr. 2 (158)

Printed by Litho-Art Limited in Toronto, Ont.

ŠV. KAZIMIERAS 1458 — 1484

SUKAKTĮ MININT

S. VILKAUJA

Šv. Kazimieras

16 a. tapyba

Š.m. kovo 4-tą dieną sueina 500 metų nuo šv. Kazimiero, Lietuvos globėjo, mirties. Šiai sukakčiai paminėti jau buvo pradėta rengtis iš anksto, nes buvo sudarytas minėjimo komitetas. Lietuvoje vyskupai ragino visus tikinčiuosius tinkamai prisiminti ir pagerbti mūsų šventąjį, žinoma, tik bažnyčiose. Šiapus Atlanto ir kituose kontinentuose visos išeivijos vyskupai praėjusiais metais spalio mėn. paskelbė spaudoje laišką, kuriame ragino: Švęskime Lietuvos ir jaunimo globėjo 500 metų mirties sukaktį, kaip įmąnydami iškilmingiau". Atrodo, kad katalikiškoji lietuvių visuomenė nuoširdžiai atsiliepė į vyskupų prašymą. Ta proga prof. S. Sužiedėlis jau parašė studiją, pavadintą "Šventas Kazimieras". Jos išleidimu rūpinasi minėjimo komitetas. Romoje kun. dr. P. Rabikauskas, atradęs daug senų dokumentų Vatikano bibliotekose, parašė knygą irgi apie šventąjį. O JAV-se dr. A. Šešplaukis paruošė lietuvių rašytojų antologiją apie šv. Kazimierą. Reikia tikėtis, kad jo garbei bus surengta daug minėjimų — akademijų, o taip pat jis bus plačiai paminėtas ir mūsų išeivijos spaudoje.

* * *

Šv. Kazimieras yra vienintelis Lietuvos šventasis. Jis gimė Krokuvoje, Lenkijos karalių rūmuose, 1458 m.

spalio 3-čią dieną, o mirė Gardine, Lietuvos kunigaikščių pilyje, 1484 m. kovo 4-tą dieną. Jo tėvas Kazimieras (Jogailos sūnus) buvo Lenkijos karalius ir didysis Lietuvos kunigaikštis. Jis buvo vedęs vokiečių imperatoriaus Albrekto II Habsburgo dukterį Elzbieta. Juodu susilaukė gausios šeimos: 6 sūnų ir 5 dukterų. Karalaitis Kazimieras buvo trečias vaikas iš eilės, bet antras sūnus. Visi vaikai karališkoje šeimoje buvo išauklėti ir gerai išmokslinti. Svarbiausiu vaikų mokytoju buvo tų laikų žinomas lenkų istorikas J. Dlugošius. Vėliau juos mokė pakviestas mokytojas iš Italijos. Mokytojai tvirtino, kad karalaitis Kazimieras buvo pavyzdingas ir darbštus mokinys, be to, apdovanotas išskirtiniais gabumais jaunuolis.

Šv. Kazimieras, eidamas 13-tus metus, jau buvo numatytas įsodinti į Vengrijos karaliaus sostą. Mat, jo motina karalienė Elzbieta turėjo į tai teises. Tas žygis nepasisėkė. Istorikai tvirtina, kad karalaitis tai labai pergyveno ir pasiryžo jokios karališkos karūnos daugiau nebesiekti.

Nuo 16 metų jis padėjo savo tėvui, dalyvaudavo seimuose, pasitarimuose, sutikdavo svečius iš užsienio ir keliaudavo drauge su tėvu. O Krokuvos karaliaus rūmuose darbų buvo daug. Kartais jis būdavo tėvui net ir vertėju, nes gerai mokėjo lotynų kalbą. Po kelių

Šv. Kazimieras
19 a. liaudies menas

metų tėvas jį paskyrė savo pavaduotoju Lietuvoje. Tačiau karalaitis pradėjo sirgti plaučių džiova, kuri tais laikais dar nebuvo pagydoma. 1483 m. jis su motina ir dviem broliais buvo atvažiavęs į Vilnių. Visi manė, kad Vilniuje jam bus ramiau, bet jo sveikata silpnėjo. Motina, tai matydama, nutarė grįžti atgal į Krokuvą, nes ir žiema tais metais Lietuvoje buvo labai šalta. Tada karališka šeima išsirengė su rogėmis iš Vilniaus ir atvažiavo iki Gardino. Toliau jau nebevažiavo, nes ligonis buvo visai silpnas. Istorijoje rašoma, kad atskubėjo ir karalius iš Krokuvos, bet jau sūnų rado mirusį. Jo lavoną parvežė atgal į Vilnių ir palaidojo katedroje.

Mirus karalaičiui, žmonės pradėjo lankyti jo kapą, melstis ir prašyti malonių. Jo vardą apipynė legendomis ir stebuklais. 1521 m. buvo išleista jo biografija lotynų kalba. Tuomet paaiškėjo, jog jis gyvenime daug ko

atsižadėjo, nutolo nuo gyvenimo džiaugsmo ir malonumų, šalinosi nuo karaliaus rūmų triukšmo, kartais miegodavo ant grindų ir kt. Tarnai jį rasdavo naktį, besimeldžiantį prie Dievo Motinos Marijos paveikslo. Kai gyveno Vilniuje, žmonės jį matydavo besimeldžiantį prie uždarytų katedros durų. Tada popiežius Leonas X 1604 m. paskelbė jį šventuoju. Popiežius Urbonas VIII 1636 m. paskelbė jį Lietuvos globėju, o popiežius Pijus XII 1948 m. paskyrė jį globėju Lietuvos jaunimo. Mes turime teisių laikyti jį savo tautos šventuoju, nes jo tėvas, jo senelis Jogaila ir jo proseneliai Algirdas ir Gediminas buvo lietuviai.

Šv. Kazimieras buvo pradėta garbinti ne tik Lietuvoje, bet ir kituose kraštuose. Daug buvo pastatyta jo garbei bažnyčių, jo vardu buvo pavadinti vie-nuolynai, mokslo įstaigos, draugijos. Tėvai pradėjo krikštyti jo vardu naujagimius. Gražią koplyčią Vil-

DARŠUNIŠKIO HERBAS

niaus katedroje įrengė Lenkijos karalius Žigimantas III Vaza 1624 m. Tada Šventojo kūnas buvo įdėtas į sidabrinį karstą ir iškeltas ant altoriaus. Vilniaus katedroje yra palaidoti: Vytautas Didysis, jo žmona kunigaikštienė Ona, Lenkijos karalienė Barbora Radvilaitė, šv. Kazimiero brolis Aleksandras ir kiti.

* * *

Šiandien šv. Kazimiero karsto Vilniaus katedroje jau nėra. Išstovėjęs ten beveik 500 metų, 1953 m. buvo perkeltas į šv. Petro ir Povilo bažnyčią Antakalnyje (Vilniaus priemiestis). Karstas ant paauskstinimo buvo pastatytas šalia didžiojo altoriaus. Vilniaus katedra paversta galerija, kurioje dažnai būna ir įvairūs koncertai. Praėjusiais metais Lietuvos katalikai bendromis jėgomis atnaujino ir išpuošė Antakalnio bažnyčią. Reikia tikėtis, kad kovo 4-tą dieną minios žmonių aplankys tą šventovę ir melsis prie Lietuvos Globėjo karsto. Tik mes, likimo nublokšti į svetimus ir tolimus kraštus, negalėsime dalyvauti iškilmėse ir pamaldose. Mums belieka tik malda ir paguoda, kaip ir poetui Klemensui Jūrai, kuris, nuklydęs net į tolimąją Braziliją, rašo:

*Ir man dažnai sapne vaidenas Vilniaus bokštai,
Atbudęs karčią ašarą jaučiu ant skruosto . . .
Išbridęs žemės vieškelius, dar vieno trokštu:
Suklupti ten, prie Šventojo Globėjo karsto!
Ir kovo ketvirtoji man skamba anų dienų varpais,
Aš guodžiuos tik ašara, svajonėm ir sapnais . . .*

Ferreri Šv. Kazimiero biografijos, išleistos 1521 metais, pirmasis puslapis

VITA BEATI CASIMIRI CONFESSORIS
ex serenissimis Polonię regibus, & magnis Lituanig
ducibus clarissimū a Reuerendissimo patre dño
Zacharia Ferrerio Vicentino pontifice
Gardien: in Poloniā & Lituania legato
apostolico ex fide dignorū testium
depositionibus scripta.

St. Casimirus Rexis Casimiri filius quattuor: Regum et unius Cardi
nalis germanus ac Ludouici Hungarie et Boemiarum Regis patruus.

ŠV. KAZIMIERO MALDA

*Naktis iš ilgesio ir pasakų supinta
Besprogstančių verbų kvape.
Girdi, kaip rasos nuo lapelių krinta
Kalbėdamos su šakele šlapia.*

*Eini su troškuliu alpingu,
Nemiršančia širdim ir troškuliu didžiu
Ir taip labai graudu ir ilgu —
Ir driekias miglos nuo žvaigždžių.*

*Namų langai — kaip akys užmiegotos,
Palydi nuotrupas dienos . . .
Užgesęs spindulys ant rūmų grotos —
Tik žymės šviečia ant vartelių rankenos.*

*Ties Katedros aikšte aušrinė suliepsnoja,
Virš Gedimino kalno plyšta vortinklis,
Ir raiteliai, kaip debesėliai balzgani, išjoja
Šaukliais į miegančias šalis.*

*Skaistus šešėlis tiesiasi bažnyčios šonu,
Nušviesdamas nišas. Malda tylia
Prie durų klūpo karalaitis apsiaustu raudonu . . .
Ir nejučiom suklumpi šalia.*

*Kad Dievo karalystė mums ateitų . . .
Jo valių skelbtų kloniai ir kalnai . . .
Kad neužgultų debesys tėvynės vartų,
Iš dulkių keltųsi naujieji milžinai.*

*Iš ašarų vainiko perlai krenta . . .
Užlieja miestą rimtimi vėsos banga.
Kazimiero karūnoj naujas rytas švinta,
Mes einam pasitikt jo su sprogstančia verba.*

A. Kučas
Pavasaris Vilniuje

papėdėje

GRAŽUTĖ ŠLAPELYTĖ SIRUTINĖ

J. Mackevičius

Šv. Kazimieras

Kai šįmet viso pasaulio lietuvių dėmesys nukreiptas į šventą Kazimierą, minint 500-ąsias jo mirties metines, verta susimąstyti, kaip to garbingo Lietuvos šventojo aureolės atošvaistė palietė mūsų asmenišką gyvenimą.

Staiga dingteli mintis, kad mano, kaip ir kitų vadinamų "tikrųjų vilniečių" (gimusių ar bent augusių ir išgyvenusių Vilniuje lenkų okupacijos metą) vaikystė ir patys gražiausi jaunystės metai praskriejo ne tik dvasiniai, bet ir beveik fiziniai juntamoje šv. Kazimiero palikimo orbitoje. Juk tūkstančius kartų eita Vilniuje tuo grindiniu, po kuriuo yra buvę takai su įmintomis šv. Kazimiero pėdomis. Šimtus kartų medituota ir melstasi Vilniaus katedroje nuostabaus grožio šv. Kazimiero koplyčioje, stebint altoriuje beveik ranka pasiekiamą sidabrinį karstą su šventojo relikvijomis. Tiesa, tas sąlytis ir jo pajutimas ne staiga ir ne vienodai kiekvienam iš mūsų išryškėjo. Man, gimusiai ir augusiai Vilniaus priemiestyje, vaikystėje artimiausia buvo šv. Rapolo bažnyčia. Ji man buvo ypač graži ir įspūdinga turbūt dar ir dėl to, kad žinojau, jog mano mamytė, būdama dar netekėjusi, giedodavo toje

bažnyčioje chore ir net solo pamaldų metu. Vėliau, būdama gimnaziste, eidavau ir į mažytę Bonifratų bažnytelę, kur sekmadieniais būdavo laikomos lietuviams moksleiviams mišios. O iškilmingomis progomis visi rinkdavomės į grynai lietuviams priklausančią šv. Mikalojaus bažnyčią.

Katedroje ir vaikystėje esu buvusi, bet tik atsitiktinai. Jos didingumas man atsiskleidė, jau būnant gimnaziste, vieną gražų pavasarį, kai lenkų dvasinei vyresnybei leidus, joje vakarais pradėta laikyti lietuviams gegužinės pamaldos. Ėjome kas vakarą į katedrą iš visų miesto pakraščių, kad tik susirinktų kuo daugiausia lietuvių, giedojome kuo garsiausiai ir kuo uoliausiai, kad net praeiviai girdėtų lietuviškai giedant katedroje. Kartais anksčiau atėję į pamaldas, daugiau pasižvalgėdavome po katedrą, pasidomėdavome paveikslais žvilgterėdavome į jos šonines koplyčias. Tada tai ėmiau labiau domėtis šv. Kazimiero koplyčia: stebino jos grožis ir dvelkė jos mistika. Kiekvieną kartą, kai jau dažniau užeidavau į koplyčią, stebėjau puošniame altoriuje tarp grakščių angeliukų sidabrinį karstą,

spėlioju, ar šventojo Kazimiero kūnas tebėra nepalietas laiko dulkių. Žavėjo taurės pavidalo paaukuota sakykla. Ypač įspūdinga didelė freska, kurioje atgyja mirusi mergaitė, atnešta prie švento Kazimiero karsto. Nuostabą kėlė senas trirankis švento Kazimiero paveikslas. Tik vėliau sužinojau legendą apie jo kilmę: esą dailininkui, tapiusiam paveikslą, nepatiko dešinės rankos, laikiusios leliją, padėtis, ir jis ją užtepęs ir nutapęs kitaip. Bet po nakties anksčiau piešta ranka vėl išnirusi, ir antrą kartą užtušavus, vėl pasirodžiusi. Dailininkas tame įžiūrėjęs stebuklą — tokią šv. Kazimiero valią — ir palikęs paveikslą su trimis rankomis.

Pradėjau domėtis šv. Kazimiero gyvenimu, jo gyventu istorijos laikotarpiu ir ypač legendomis apie jauną žavų kunigaikštį. Ar tikrai jis naktimis meldavosi prie uždarytų katedros durų iki nualpimo? Juk ne visada Vilniuje tokios gražios, šiltos naktys, kaip gegužės mėnesį! Bet juk ir ta dabartinė katedra ne ta pati, kuri buvo kunigaikščio Kazimiero laikais . . . Vis tiek čia, kurioje nors vietoje šv. Kazimieras klūpodavo ir per naktis meldavosi. O prieš mirdamas Gardine prašęs, kad jo kūną parvežtų ir palaidotų Vilniuje. Ir štai mes esame arčiausiai prie Lietuvos globėjo šventojo Kazimiero žemiškų palaikų — relikvijų!

Mes tiesiog justume jo artumą ir tuo didžiudavomės, ir drįsime beveik familiariai į jį kreiptis savo vaikiškuose ar jaunuoliškuose rūpesčiuose. Viena mano draugė (ne iš pamaldžių . . .) sakėsi kiekvieną kartą eidama pro katedrą, pro šv. Kazimiero koplyčią, sukalbėdavusi maldele, prašydama šv. Kazimiero užtarimo, kad kuo greičiausiai lenkai išsikraustytų iš Vilniaus . . .

Liko atmintyje toks mažas įdomus epizodėlis iš Lietuvos patriarcho dr. Jono Basanavičiaus laidotuvių: prieš iškilmingas gedulo pamaldas katedroje (išimties keliu lenkų dvasinės vyresybės leistas!) žiūrime — bėgte bėga žilagalvis kunigas į šv. Kazimiero koplyčią, atbėgo ir puolė ant kelių prie šv. Kazimiero karsto . . . Tai buvo kanauninkas Juozas Tumas Vaižgantas, vienas iš Nepriklausomos Lietuvos delegatų, po didelių pastangų gavusių iš okupacinės lenkų valdžios leidimą atvykti į dr. J. Basanavičiaus laidotuves Vilniuje.

Vienu metu buvo sudaryta lenkų dvasinės vyresybės komisija šv. Kazimiero palaikams patikrinti. Spėju, kad tai buvo po didžiojo Vilniuje potvynio, kai baigiantis 1931 m. žiemai labai patvino Neris ir užliejo ne tik pakrantes, bet ir artimiausias gatves, parkus. Vanduo pasėmė ir katedrą, užliejo jos požemius. Po to keletą metų katedroje vyko dideli pataisymo, atstatymo darbai. Gal tas komisijos patikrinimas ir atidarymas šv.

Kazimiero karsto įvyko 1934 m. — 450 metų nuo jo mirties (?) Komisijoje dalyvavo ir vienas lietuvis kunigas. Kaip ten buvo, ne daug ką mes tesužinojome, tik po daugelio metų mane nustebino viena mokslo draugė, pasipasakojusi, kad tas lietuvis kunigas, dalyvavęs šv. Kazimiero karsto atidaryme, davęs jai skiautėlę medžiagos iš šventojo karsto. Onutė išsaugojo per visus karus tą relikviją, pusę jos įdėjusi savo mirusiam vyrui į karstą, kitą pusę pasilikusi sau — įkapėms . . .

Vadinamą Kaziuko mugę, kurioje dominuodavo išradingai išgražintos širdys (sausainiai) ir vadinami “Smurgainių” riestainiai, vilniečiai, o ypač jaunimas mėgo. Tą tradiciją išsivežėme net į užjūrius ir perdavėme čia mūsų jaunimui. Vilniuje Kaziuko vardo mugės atsirado XVII amžiuje ir nuo tada pasidarė labai populiarios. Tačiau pats mugės pavadinimas “Kaziuko” vardu man atrodo nepagarbus ir net

Senasis Vilnius

Užsklandai turbūt tektų pridėti, kad ir dabar savo gyvenimo pavakarėje gyvenu ir džiaugiuosi gyvenimu šv. Kazimiero vardo bažnyčios valdu ribose.

Statua Gracianus, Jesus Nazarenus
in Salec april. 21. Trinitarius

*Senolis diemedžio šaka pamoja,
Žibuoklėje — močiutės ašara ir šypsena.
O ne, ne Requiem vargonai groja —
Rasų kapuose gaudžia — Gloria!*

“KAZIUKO ŠIRDIS”

Vilnietės

NORA KULPAVIČIENĖ

Ankstyvais paryčiais, arklių kanopų tauškėjimo palydima, traukia vilkstinė Vilniaus gatvėmis link didžiosios miesto aikštės. Vežimai linguoja, perkrauti žemiškom gėrybėm, besirisdami per akmeninį grindinį. Sėdi kailiniuoti vyrai, skarom apsigaubusios moterys. Lyg praėjusių amžių būtybės, jie keliauja protėvių pramintais, šimtmečių nudilintais takais. Į garsiausią, į didžiausią, į “Kaziuko turgų.”

— Ar eisi į “Kaziuką”?

— Eisiu. Visa gimnazija eis!

— Ar būsi?

— Būsiu. Visas miestas bus!

“Kaziukas” — tai jausmų šventė! Apsupta tradicijų, paslaptingo, šventumo ir prietarų skraiste. Subrendusi ir giliai šaknis įleidusi karališko Vilniaus miesto mūrų ir bokštų prieglobstyje. Skęstanti pavasarinio purvo, triukšmo, šieno ir arklių prakaito kvapo sriaute. Su klegėnčiom miniom, jaunatviško

džiaugsmo skambesiais, rėžiančiais prekyautojų balsais užpildančiais visą aikštės erdvę. Su sukčiais, apgavikais, valkatom, kišenvagiais ir elgetom. Su viską gydančiais, žinančiais, išpranašaujančiais. Su amžinai perkančiais ir parduodančiais.

— Pirkite!

— Prašom, pas mane!

— Prašom, pirkite!

Visokiom kalbom, visokiais sąskambiais, visokiais balsais.

Vežimai linksta nuo statinių, kubilų ir geldų. Braška pintinės, krepšiai, šluotos ir grėbliai. Buteliuose mirksta gyvatės, žolelės, šaknelės, uogelės.

— Nuo ligų!

— Nuo skausmų!

— Nuo “piktų akių”!

Skamba ąsočiai ir puodynės. Mirguliuoja verbos: išdailintos, išpintos, žiedeliais išnarstytos.

Vilniaus verbų pardavėjai

“Kaziuko širdelių” pardavėja

— Visos vilnietiškos!

— Visos velykinės!

— Visos šventos!

Raibsta akys nuo audinių rietinių margumo, nuo raštų gražumo.

— Visa liaudiška išmintis suverpta!

— Visa liaudiška širdis jausta!

Stūkso krūvos riestainių. Kur pažiūri — visur tik riestainiai ir dideli, ir maži, ir vidutiniai. Sumaustyti, sukabinti, suversti, sunerti.

— Smurgainių “barankos”!

— Visos geros, visos tikros!

— Tikriausios smurgainiškos “barankos”!

— Pirkite! Pirkite! Pirkite!

Po tris, po keturias, po penkias — virtinės “barankų” slegia praeivių kaklus.

— Kas daugiau? Kas daugiau?

— “Barankų”, prašom, pirkite!

Meduoliai kvepia kaimu ir medum. Žvilgčioja išmarginti žmogučiai ir ploni, ir ilgi, ir stori, ir kreivi. Gardžiausi pasaulyje!

Minios klampoja, purvai taškosi į šonus. Ant stalų sudėtos purpurais žėri “Kaziuko širdys” visoje savo karališkoje didybėje. Visos gražios, visos raudonos, visos cukrinėm rožėm išdabintos.

— Karališkos širdys!

— Meilės širdys!

— “Kaziuko širdys” — mylimai mergelei, mylimam berneliui!

— Tikros širdys! “Kaziuko širdys”!

— Prašom! Prašom! Pirkite!

Šilko kaspinais padabintos, ant kaklų sukabintos po

dvi, po tris, švyti “Kaziuko širdys”, skaidrindamos kasdieninę pilkumą. Minia sukasi triukšmo sukuryje, amžiname užburtame rate. Šauksmai, juokai, ginčai, rėksmai, barniai aidai miesto stogais. Pirkta, pažadėta, sumainyta, sutarta, parduota. Slysta užmokesnis grubiais pirštais. Kišenės pilnėja. Tarp kojų nardo vaikėzai. Elgetos ištisia rankas.

— Švenčiausias Kazimierai! Gelbėk visas dūšes, pekloje vargstančias!

Krinta pinigėliai kiauron kepurėn. Akys sužvilga.

— Susimylėkite! Pasigailėkite!

Prieblanda prailgina šešėlius. Pakvimpa silkėm, dešrom ir sūriais. Trykšta alus. Parausta veidai. Vežimai tuštėja, minia skirstosi. Karališko miesto bokštais su besileidžiančios saulės spinduliais nuslenka praėjusios dienos į negrižtamus amžius. Burtai išnyksta. Tolstančių ratų girgždėjimas nuaidi skersgatvių tarpvartėse. Vėjas nupusto aikštę. Lieka tik pavasarinis purvas ir purpurinė “Kaziuko širdis” . . .

PER „NAUJĄJĄ VAIDILUTĘ“ MOTERS ŽINGSNIAI Į

LITERATŪROS KELIUS

M.M. MYKOLAITYTĖ-SLAVĖNIENĖ

Po Pirmojo pasaulinio karo Lietuva, atgavusi nepriklausomybę kaip pavasaris po sunkios žiemos, tuojau išsiskleidė daugiašakėmis kultūros ir ekonomijos apraiškomis. Į darbą stojo vyrai ir moterys. Nepriklausomybę atgavusios Lietuvos didžiulis žiedas — naujai susitvėręs Lietuvos universitetas Kaune. Daugumoje iš kaimų kilęs jaunimas, baigęs, taip pat daugumoje, provincijos miestų gimnazijas, skubėjo į Alma Mater prieglobstį tęsti mokslų. Čia jau ne vien tik mokslas rūpėjo. Čia augo ir šakojo visokeriopas sudėtingas Lietuvos valstybės gyvenimas: ir politinis, ir ekonominis, ir meninis. Nes čia augo būsimieji tautos vadai.

Aukštojo mokslo siekianti lietuvė moteris, jau nuo pat pradžių, tik įžengus į Alma Mater rūmus, parodė savo asmenybės orumą, nusilenkdama kilniems ir aukštiesiems idealams, tuo pačiu siekdama ir asmeninio tobulėjimo bei ieškodama platesnių savo dvasiai kelių. Šiuos kelius lengviau surasti, studentės ateitininkės spietėsi apie „Naująją Vaidilutę“ — žurnalą inteligentei moteriai-akademikei. „Naujoji Vaidilutė“ studentei ateitininkei — ir motina, ir sesutė, ir draugė, ir auklėtoja. Jai galima atverti savo dvasią, patikėti savo mintis.

Į literatūrinę kūrybą — prozinę ar poetinę — palinkusioji, kam pirmąjį savo žiedą parodys, jei ne „N. Vaidilutei“? Net ir Salomėja Nėris čia savo „pirmą pavasario dainą aukojo“ . . .

Moterų kūrybos viešus literatūros vakarus pirmoji pradėjo organizuoti „Naujoji Vaidilutė“. Taip 1930 m. toks vakaras — ir pats pirmasis — įvyko ateitininkų rūmuose Kaune. Šiame vakare dalyvavo aštuonios rašytojos: Jadvyga Drungaitė, Cecilija Griniūtė (ji daugiau reiškėsi kaip aktorė, ir gal tik skaitė kurios nors kitos rašytojos kūrybą), Izabelė Matusevičiūtė, Nėlė Mazalaitė, Salomėja Nėris, Petronėlė Orintaitė, Alė

Sidabraitė ir Gražina Tulauskaitė. Rašytoja Petronėlė Orintaitė savo atsiminimų apie Sal. Nėrį knygoje „Ką laumės lėmė“, taip rašo: „Žiemos viduryje, prieš Kalėdas „Naujosios Vaidilutės“ iniciatyva buvo sukvieistas pirmasis moterų literatūros vakaras Ateitininkų salėje, Laisvės alėja nr. 3, Kaune. Pasisekė neblogai. Salomėja Nėris nustebino visus, paskaičiusi gabalą lyrinės prozos. Kai kas sprendė, kad ji iš poezijos mėgins žengti į beletristiką (gal lyrinės temos išsisėmė?). Betgi tai būta, regis, tiktai mėginimo. Ir daugiau ji su prozine kūryba nesirodė“ (46 p.).

Man nežinoma kaip dažnai „Naujoji Vaidilutė“ literatūros vakarus rengė. Nemanyčiau kad kasmet. Tačiau atmintyje užsiliko, nors ir ne visai ryškiai, 1935 m. įvykęs moterų grožinės literatūros vakaras taip pat Ateitininkų namų salėje. Į vakaro programą buvo įtrauktos „N. Vaidilutės“ bendradarbės. Ši bendradarbiavimo privilegija sudarė progą ir man tame vakare dalyvauti, t.y. vakaro programoje. Menka aš tada buvau to žurnalo bendradarbė — tik retkarčiais pasirodydama vienu kitu eilėraštiu. Bet jeigu jau vienas „ambicija paglostyta“ pakvietimu, neturėjau tiek stiprios valios atsisakyti vakare nedalyvauti. Save už tai peikiau, nes jaučiausi tokia menkutė greta tikrų, jau plačiai pasireiškusių literačių.

Vakaro programos dalyvės buvome sukvieistos į sceną ir susodintos už ilgo stalo. Tada mikrofonų gal dar nebuvo, tai savo kūrybos skaitytojos turėjo gerokai „pasitempti“, kad pilnutėlės salės publikos būtų gerai išgirstos. Silpnescio balso skaitytojoms atskrisdavo iš salės pageidavimų: „Garsiau!“. Kai atėjo mano eilė, besijaudindama priėjau prie pat scenos krašto ir skaičiau taip garsiai, kaip tik galėjau. Dabar, beveik po 50 m., visai nebeprisimenu, kokius ten eilėraščius skaičiau, tik prisimenu, kad, ištiesus savo ilgą kaklą, šaukiau: „Skrendam pasaulin — kas sulaukys, skrendam

Lietuvės poetės ir beletristės, dalyvavusios “Naujosios Vaidilutės” surengtame moterų literatūros-muzikos vakare 1935 m. gruodžio 8 d.

I eilė (iš kairės į dešinę) P. Orintaitė, K. Grigaitytė (M. Svyriūtė), Nėlė Mazalaitė, M. Mykolaitytė;

II eilė — Liūnė Janušytė, B. Buivydaitė (Tyrų Duktė), J. Augustaitytė Vaičiūnienė, A. Žalinkevičaitė Petrauskienė (Alė Sidabraitė);

III eilė — A. Gustaitytė Šalčiuvienė, H. Lukauskaitė, S. Bačinskaitė (Salomėja Nėris), Gr. Tulauskaitė;

IV eilė — Iz. Blauzdžiūnaitė, K. Matuzaitė (Manė Dauba), Vl. Proscevičiūtė Matulaitienė, J. Drungaitė, A. Šilgalytė.

1935 m. gruodžio mėn. 8 d.

pasaulin — kas sulaikys?! . .” Kai baigiau — salė nuūžė “katutėmis” — publika priėmė šiltai. Kai sugrįžau į savo vietą už stalo, kitos rašytojos paėmė mano eilėraščius dar kartą pasiskaityti. Neaišku buvo, ko gi čia publika taip plotų. O gal tai dėl to, kad aš įstengiau su publika užmegsti lyg ir intymesnį kontaktą — parodydama skaityme daugiau jautrumo ir atsidėjimo. Šito skaitymo meno jau buvau pasimokiusi iš poeto Juozo Tysliavos, kai girdėdavau per radio.

To Literatūrinio vakaro programos pasiklausyti taip pat buvo atėjęs ir Putinas. Manau, kad jis turėjo rengėjų įteiktą garbės pakvietimą, nes laike programos sėdėjo

pirmoje eilėje — visai arti scenos. Vienoj jo pusėj sėdėjo rašytojas Mykolas Vaitkus, kitoj — Emilija Kvederaitė. Visus juos aš gerai mačiau nuo scenos.

Iš namų į Vakaraš aš išėjau viena, kiek anksčiau. Vakaro rengėjų buvo pageidauta, kad programos dalyvės susirinktų koku pusvalandžiu prieš programos pradžią.

Apie savo dalyvavimą Vakaro programoje Putinui nebuvau sakiusi, bet, manau, jis apie tai žinojo — gal iš Emilijos.

Kokios Putinas buvo nuomonės apie mano skaitytus eilėraščius ir kokį bendrai jis gavo įspūdį — niekad man

neteko sužinoti. Tačiau gal ir neblogą. Emilija, jau daug vėliau, yra pasakiusi Putino nuomonę, kad aš galėčiau būti dramos artistė, kad man reiktų stoti į dramos studiją . . . (Artistė . . . Scena man yra tikra pabaisa! Kiek pridrebu prieš išeidama skaityti savo kūrybą literatūriniuose vakaruose ar kokioje tautinėje šventėje!).

Po Vakaro namo grįžome visi kartu. Nors kelias nuo Ateitininkų namų į Vaižganto gatvę netolimas, bet reikėjo eiti Vytauto parku ir lipti prieš kalną. Dėl to spartesnio žingsnio neišmėsi. Lipome labai pamažu ir beveik visą kelią tylėdami. Nei Putinas, nei Emilija kalbos apie mūsų literačių didįjį pasirodymą neužvedė. Jaučiau, kad man pirmai apie tai pradėti kalbėti lyg ir netinka. Tegu jie, vyresnieji, kalba. Grįžę namo taip pat įspūdžiais nesidalinome. Galvojau, kad tai dėl manęs. Putinas turi būti mano dalyvavimu nepatenkintas. Kam aš ten savo snapą kišau . . . Mat ir atsirado “rašytoja” . . . Rytojaus dieną Emilija, lyg mane guosdama “išdavė”, kad mano eilėraščiai patikę M. Vaitkui. Jeigu jie būtų patikę ir Putinui, aišku, būtų ir tai pasakiusi.

Visada ta nepatogi situacija galėjo susidaryti tik tarp manęs ir Putino. Buvau jau iš ankščiau įsitikinusi, kad brolis mano “plunksnos mėginimų” teigiamai nevertina, laiko neturinčia talento (ir teisingai!) ir

ateičiai iš manęs “nieko gero” toj srity nesitikėjo. Aišku, — toli gražu — jam neprilygsi. Bet . . . kaip Mykolas Vaitkus yra ir apie save pasakęs, “Kas neduos to skanumynėlio (rašyti poezijos) paragauti?” Taip ir aš — turiu laisvą valią “mėginti paplasnoti” . . . Nors anuo metu savo mėginimais rašyti eilėraščius jokių pretenzijų būti rašytoja ir neturėjau. Rašinėju taip sau — kad man tas patiko — daugiau tik dėl žaismo . . .

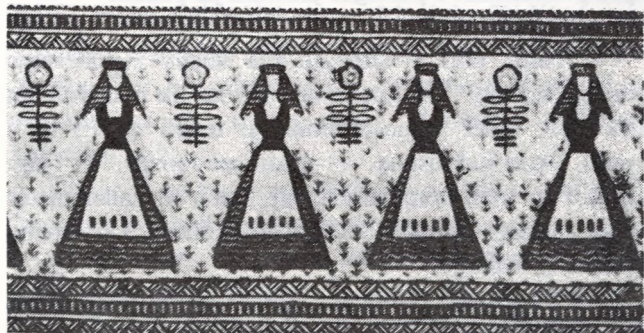
Lietuvą ištikusios tragiškosios nelaimės — okupacijos, karai — užtemdė ir “Naujosios Vaidilutės” kurtą literatūrinę kultūrą. Daugiau lit. vakarų nebuvo įmanoma surengti. Tame laikotarpyje ir aš pati nustoju “mėginusi plunksną”, ir maniau niekad negrįžti prie lyrinės kūrybos. Bet, jau po karo, vieną kartą Regensburgo liet. stovykloje, kur buvau prisiglaudusi, atlankė mane mano studijų laikų kolega dr. A. Paplėnas (tada jis dar vadinosi Paplauskas). Besikalbant, tema užkliuvo ir apie kūrybą. Jis iš savo kišenėlės išsitraukė bloknotėlį ir į jį įrašė vieną, aname lit. vakare skaitytą, mano eilėraštį (dr. A.P. buvo nepaprastai geros atminties). Dabar to eilėraščio beprisimenu tik pirmą punktą:

Nelydėk manęs šį vakarą.

Pareisiu viena, — vienu viena.

Žinai, kartais be galo taip norisi,

Kad širdį pakąstų šalna . . .

RŪTA KLEVA VIDŽIŪNIENĖ

Kaitri popiečio saulė, įspindusi pro tankius medžių lapus į klebonijos svečių kambarį, darė tą gerokai nuobodų ir nevaizdų laukiamąjį, apstatytą jokio stiliaus neturinčiais, bet amžiniais ir savo paskirtį kantriai atliekančiais baldais kiek šiltesnį ir jaukesnį. Nuo sienų į mus žvelgė metų naštos, iškilmingų rūbų ir pareigos jausmo pilni dvasininkų veidai, o pagrindinėje vietoje atlaidžiai ir suprantančiai šypsojosi pats Popiežius.

Mano senieji draugai kantriai sėdėjo įkrite senoviškuose, bespalviuose foteliuose ir nervingai trynė rankas. Aušros veide ryškiai atsispindėjo pergyvenimų linijos, o Juozas sunkiai kvėpavo, tarsi po varginančio bėgimo. Aš gi beveik jaučiau palengvėjimą, priėjęs savo pastangų galą, nes žinojau daugiau nieko jiems negalįs padėti. Seni, mieli draugai, o dabar štai susirinkome į šį kambarį tartum pasmerktieji, laukdami galutinio sprendimo. Jei ne sena draugystė, būčiau gal tik beviltiškai numojęs ranka, bet dabar Juozo buvo skaudžiai gaila, kai tikro savo brolio. Visad mačiau jį išgeriant neabejotinai per daug, bet dabar tikrai žinojau jį priėjus liepto galą. Pereita savaitė ir mane įtikino, kad jo savižudybės kalbos nebuvo vien pastangos sukelti pasigailėjimą, ir jei ne Aušros netikėtas grįžimas namo ir skubios daktarų pastangos, Juozo jau nebebūtų mūsų tarpe. Bet net tada, kai vėl pravėrė akis, jo pirmutiniai žodžiai buvo apie tai, kad be reikalo taip stengiamės, nes jo pasiryžimas yra neatšaukiamas. Aušrai negirdint, tačiau, išsprūdo ir dar viena jo paslaptis — tai kortos. Ir ne tik kortos, nes kad užslėpus pinigines kombinacijas šiai savo aistrai patenktini, atrodo, jis buvo įsivėlęs į labai nešvarius reikalus. Aiškiai taip ir nepasisakė, bet kadangi paskutiniu laiku laikraščiai vis buvo pilni istorijų apie nelegalias narkotikų prekybos, staiga persigandau ir griebiausi dar paskutinės priemonės — klebono patarimo, nes žinojau Juozą būvus dar taip neseniai

veikliu klebono bendradarbiu ir jo nuomonę labai respektuojančiu. Vien Aušros ašaros padarė, kad Juozas sutiko ateiti šiam pokalbiui, nors aiškiai mums pasisakė daras tai tik Aušros sąžinei palengvinti, kad ji jaustųsi viską išbandžiusi. Jo sprendimas esąs neatšaukiamas, jis netekęs pagarbos pats sau. Žmogus aiškiai sėdėjo duobės dugne, ir jokie įtikinėjimai jam jau nebepadėjo.

Pažvelgiau į Aušrą. Įtempta, kaip styga, ji pati atrodė netoli prarajos krašto. Kai jos prašymu kalbėjau su klebonu šiuo reikalu, jis ilgai ir nervingai trukčiojo visu kūnu, bet pagaliau paprašė iš manęs ir Aušros tik vieno pažado: ką jis besakytų, turime likti nebyliais ir visiškai nesikišti į pokalbį. Prašymas atrodė visai suprantamas, ir mudu šventai pasižadėjom.

Pagaliau pasigirdo žingsniai ir stambi, draugiška žmogysta sustojo duryse. Plati ir džiugi šypsena buvo jo lūpose. Išskėtęs rankas prispaudė prie širdies Aušrą ir kiek mostelėjęs man suėmė Juozą stripriai už pečių.

— Brolau, ką aš girdžiu iš tavo artimųjų? Ar atsibodo šis vargas pasaulis?

— Tikėkite, klebone, kad mažiausiai norėjau ir jus įvelti į šitą istoriją, bet, štai, pildau Aušros prašymą. Supraskite, kad aš turiu dar ir savo asmenišką pasaulį su visomis labai asmeniškais problemomis, ir kad mano nutarimas pasitraukti kaip tik ir yra ne savanaudiškas apsisprendimas, o pareigos jausmas jai padėti!

— Jai padėti?

— Taip, nors nesirengiu čia leisti į platesnius pasiaiškinimus. Kai kurios aplinkybės tik man vienam žinomos, todėl mano sprendimas tegali remtis tik į mano vieno galvoseną, — jaudinosi Juozas. — Taigi atpilkit čia man savo pamokslėlį, kad ir Jūs jaustumėtės viską padaręs, o aš jau taip tvarkysiuosi, kaip mano išmonė reikalauja.

— Pamokslėlį? Žmogau, kokį čia pamokslėlį aš tau begaliu atpilti, jei jau praradai savo tikėjimą ir

nebepaisai to, kad Bažnyčia skelbia tokį veiksmą nuodėme!

— Jei yra pomirtinis gyvenimas, tai ten turi būti ir žmogui duota proga išsiaiškinti, kas jį privedė prie tokio sprendimo. Nuodėmė būtų likti gyventi ir stumti Aušrą į nelaimę.

— O tai pasitraukdamas į mirtį padarytum ją laimingesnę?

— Neabejoju.

Klebonas susimąstė ir kelis kartus perėjo per kambarį. Jo rankos pastebimai virpėjo.

— Ką gi, — pradėjo vėl, — gal tu tikrai turi savo priežastis ir savotišką logiką. Gi jei jau netiki į nuodėmę, tai apie ką aš čia galiu daug pamokslauti. Žmogus čia žemėje turi tik vieną gyvenimą ir laisvą valią jį apspręsti. Gal tu iš tiesų jau priejai tokį tašką, kuriame tau nesinori likti šioje ašarų pakalnėje.

— Priėjau, klebone. Neatsaukiama. Ačiū už supratimą.

— Tai gal tada taip ir daryk, žmogau, — atsiduso klebonas. Mes visi netikėdami pakėlėm į jį galvas, o jis tęsė toliau, tarsi nepastebėjęs mūsų pasibaisėjimo.

— O Aušra ar pasirūpinai? Ar neteks jai kentėti vargo ir nepriteklių?

— Aušra? . . . — Juozo balsas kiek pakito ir sumažėjo. — Ne, ji gaus milžinišką apdraudą, tuo prieš daug metų pasirūpinau, net kai dar nebuvo visų mano problemų . . . Jai neturėtų nieko trūkti.

— Tas, aišku, jau gerai. Betgi žinai, kad būsi laidojamas atskirai, toli nuo savųjų?

— Argi ir tas dabar man turi rūpėti? Apie ką mes čia dabar kalbam, klebone? Aš . . .

Aušra jau buvo pašokusi pilna pykčio, bet klebono mostas ją greit sulaukė. Dabar jis jau nedrąsiai šypsojosi kažkokia kalta šypsena.

— Ką gi, tai beveik viskas apgalvota, ar ne tiesa? Tik mane dar ėda toks mažas klausimėlis. Juk tiek metų buvai parapijos šulas, beveik mano dešinioji ranka . . .

— Žmogus silpnas, klebone . . . Slystelėjau.

— Taigi, taigi. Tačiau gal nereikėtų tų gražių metų taip imti ir užmiršti. Juk parapija turės gyvuoti ir po tavęs, mūsų laukia tiek daug uždavinių. Todėl aš sau ir galvoju: argi mus taip ir užmirši savo paskutiniame žodyje? Jei Aušra aprūpinta, o pats tikrai iškeliauji, ar nepaliktum ir mums kokį dešimtį, dvidešimtį tūkstantėlių?

Dabar ir aš pašokau, netikėdamas savo ausimis, o Juozas buvo baltas, kaip popierius.

— Klebone . . . šito tai tikrai nesitikėjau . . . Mūsų gerbiamas dvasios vadas . . .

— Dvasią bandžiau tau stiprinti, bet jei tikrai esi visai

apsisprendęs, tai ką daugiau galiu daryti? Pats žinai, mokykla reikalinga naujo stogo, klebonija, kaip matai, irgi kaip kukliai įrengta, parapijiečiai vis mažiau auškoja, o kainos vis kyla ir kyla!

— Tai gal dar norėtumėt ir mano automobilio? — jau balsu išrėkė Juozas.

— Man užteks ir to seno, dar važiuoja, bet gerai sakai, štai gaunu naują jauną vikarą, tai idėja būtų nebloga . . . Juk Aušra savo turi, ar ne? O gal tavo naujesnis, tai duok Aušros, gerai bus ir tas.

— Kad, jūs nesulauktumėt! Dar gyvo žmogaus turta dalinatės! Kaip jums negėda!

— Mielas Juozai, gi sprendimas ne mano, o tavo pačio, kaip pats sakai, neatšaukiamai padarytas. Kas nors visvien gi dalinsis tavo santaupom. Aušra dar jauna, gal kurs naują šeimą. Kiek prisimenu, savo parapijai nebuvai labai duosnus, nors darbu ir prisidėdavai. Tai gal būtų net ir pareiga išeliaujant šį tą palikti, mes gi įdėtume tavo vardu gražų vitražą vietoj to bespalvio lango.

Dabar Juozo veidas buvo net pamėlynavęs. Griebė kleboną už pečių ir pradėjo purtyti. Aušra bandė jį traukti atgal, aš gi stovėjau apstulbęs, nežinodamas, ką begalvoti.

— Klebonas, dvasios vadas, o žiūrėkit kokių rūpesčių pilnas! Špygą gausit, girdit, špygą! — griebė Aušros ranką ir vis teberėkė pilnu balsu, kaip senais laikais.

— Eikime iš čia, Aušrele, matai kokie šventieji čia gyvena! O aš maniausi nusidėjęs, nevertas čia ir akių parodyti! Kad jūs nesulauktumėt mano mirties! Parduosim namą ir keliames į Floridą, aš jums dar įrodysiu, kad Juozas — tai ne šlapia višta, kurią visi norit nupešti. Juozas dar gyvas, o jūs tai man atvėrėt akis, ko aš iš tikrųjų esu vertas! Palaidosit, kaip šunį, toli nuo savųjų, o patys rankas pasitrynę tuojau į banką! Kad jūs nesulauktumėt!

Abu su Aušra beskubėdami vos neišvertė durų ir jau bėgo laiptais žemyn. Likau stovėti be žado ir visiškai susimaišęs.

Klebonas priėjo prie manęs ir truktelėjo drauge su savim į sienos pusę, kur kabėjo didelis, medinis kryžius.

— Klaupkime čia abu, — tepasakė, krisdamas ant kelių ir pakeldamas akis aukštyn. — Kristau, atleisk man tokią kalbą, bet kad jau tikrai nebežinojau, kaip kitaip traukti tą žmogų iš nelaimės, — tyliai kalbėjo senukas kunigas. — Gal nelabai krikščioniškas buvo tai būdas, bet su Tavo pagalba gal vėl sugrąžinsim viltį. Alteisk man, Viešpatie.

“VIENO VAKARO MELANCHOLIJA” —

RŪTOS KLEVOS VIDŽIŪNIENĖS

NOVELĖS

B.M.

Mūsų išeiviškoj literatūroj kartais jaučiamės persisotinę gražbylyste ir upeliais nereikšmingų žodžių. Užtai malonu paimt į rankas knygą, kuri neturi pretenzijų nustebint pasaulį savo išmintimi, patriotizmu ar įmantriu stiliumi.

Klevos Rūtos knyga yra apie paprastus žmones, daugumoj vyresnio amžiaus, kurių gyvenimas praslinko, ir veikėjai stengiasi iš to išterlioto gyvenimo dar šį tą išsibėt, surast šiokią tokią prasmę. Tai tikro gyvenimo vaizdeliai, su visiškai tikrais žmonėmis ir problemomis, kurias mes galėtume rasti tarpe savo kaimynų, nežiūrint kur begyventumėm. Savo problemų visuotinumą novelės yra visiems suprantamos, artimos.

“Vieno vakaro melancholija” yra vienos novelės pavadinimas, bet tas melancholiškas siūlas tęsiasi per visą knygą, išskyrus tris paskutinius feljetonus. Tačiau grynai feljetoniškai skamba tik “Kelionė į Australiją.” Kiti du, nors linksmesniu tonu parašyti, galėtų pritapt prie kitų novelių, nes ta pati melancholiška gaida ir čia atsiliepia, kai “Arbatėlėje” Monika stebi žmones, paskendusius savo menkystėje, arba ypatingai paskutiniame feljetone, “Sąmokslas” Dana per daug tiesiai pataiko į širdį savo egoizmu suardydama draugystę, kad iš to imtų juokas.

Novelės juo įdomesnės, kad dažnai labai paprasta istorija užsibaigia netikėtu posūkiu, dažniausiai psichologiniu pergyvenimu, kuris sukelia tuos neatsakomus klausimus: kodėl, už ką, dėl ko? . . . Atsakymo į tuos klausimus nei autorė, nei skaitytojas nesuranda, bet skaitytojas priverstas susimąstyti, persvert vertybes ir pagalvot.

Rūta Kleva Vidžiūnienė

Autorė gyvena Kalifornijoje, ir knygos fonas yra toje nukaitintoje žemėje. Jos gamtovaizdis nėra pridėtas tik tam, kad pabėrus gražių žodžių. Jis neperkrautas epitetais, natūralus, vaizdas ir visuomet rišasi su žmogumi, jo nuotaika. Jis reikalingas tam, kad paryškintų tą pačią melancholišką ir atsakymų ieškančią nuotaiką.

“Žiūrėjau į vasarą, pakilusią kaip pribrendusią kekę virš švelniam vėjui banguojančio slėnio ir beveik skausminga gaida dainavo giliai širdyje. Toks žavus man buvo šis vasaros vaizdas su gintariniais pageltusiomis sausomis kalvomis, su skambančia kaitra, kažkur tolumoje dundančiais sunkvežimiais, kurie išnirdavo ir pranykdavo tarsi simboliniame kelyje be pradžios ir be galo. Nustumtas liko žinojimas, kad gal ir čia ne viskas amžina, kad ir ant šitų karštų kalvų nusileis ruduo, pakils žvarbūs vėjai, kad štai ir šiems basiems tarp karštų akmenų bešokinėjantiems vaikams išmuš valanda, kai reikės sulipti vėl į savo keturkampius keliaujančius namus, nes ir vėl bus apsisukęs saulės ratas”.

Be abejo, ne visos novelės padaro tą patį įspūdį. Pvz. “Silpnumo valanda” per daug išsitempia, veiksmas bėga pirmyn ir vėl grįžta atgal, kad pameti mintį ir dėmesį. Bet apysaka “Pasimatymas”, kuri vaizduoja susitikimą su seserimi, likusia Lietuvoje kūdikiu, yra tokia reali, metų praraja tarp seserų taip ryškiai atsisotėja, kad autorė, atrodo, pati nusigando tokios skaudžios tikrovės ir sugalvojo apysakai dirbtiną pabaigą, norėdama ją sušvelninti.

Kleva Rūta Vidžiūnienė savo noveles jau yra anksčiau spausdinusi laikraščiuose ar žurnaluose ir gavusi už jas premijas. Ši knyga bus gražus įnašas lietuviškų knygų lentynoj.

Helen Petrauskas praėjusiais metais buvo paskirta Amerikos Ford Motor Co. aplinkos ir auto-saugumo inžinierinio skyriaus vice-prezidente. Ji yra pirmoji moteris paskirta tokiose aukštose pareigose ir taip pat jauniausia, 39 metų. Ji yra kilusi iš Lviv, Ukrainos, Detroite baigusi aukštuosius mokslus: matematiką ir teisę daktaro laipsniu. Fordo bendrovėje dirba atsakingą darbą nuo 1971 metų. Ji yra ištėkėjusi už lietuvių Raimundo Petrausko, kuris yra kilęs iš autobusų linijų savininkų šeimos. Brolių Petrauskų autobusų linijos Lietuvoje veikė Kauno ir Raseinių tinklo įvairiomis kryptimis nuo 1928 iki 1940 metų, daug prisidedami prie krašto ekonominio kilimo. Nepriklausomybės metais Petrauskai nemokamai parūpindavo transportą įvairiom lietuviškom organizacijom. Įdomus sutapimas, kad jauniausio Petrauskų brolio Mečio marti susisiekimo srityje pasiekė pačių viršūnių. Dažnai matome ir televizijoje, kai yra sprendžiamos įvairios automašinų problemos, dalyvauja ir Helen Petrauskas, atstovaudama Ford Motor Co.

Helen Petrauskas

SOFIJOS LUKAUSKAITĖS-JASAITIENĖS VEIKLOS REIKŠMĖ IŠEIVIOJE

J. BANAITIENĖ

Su Sofija Jasaitiene man teko pirmą kartą susitikti ir ją arčiau pažinti tik po II-jo pasaulinio karo Vakarų Vokietijoje DP stovyklų laikais, kai įvairių tautybių pabėgėliai, jų tarpe ir apie 60 tūkstančių lietuvių, buvo išskirstyti į UNRA įkurtas stovyklas. Pabėgėliai buvo sukimšti po keletą šeimų į vieną kambarį, maitinami skurdžiu maisto davinio. Tėvai, susirūpinę savo prieaugliaus sveikatingumu, skriaudė save atiduodami nepilnamečiams geresnį kąsnelį. Netikras rytojus, maisto nepriteklis kėlė didelį susirūpinimą. Lietuviams pabėgėliams nušvito vilties kibirkštėlė, kai Reutlingene, Vakarų Vokietijoje, įsikūręs Lietuvos Raudonasis Kryžius, kuriam vadovavo dr. Domas Jasaitis, pradėjo rūpintis lietuvių pabėgėlių reikalais. Be abejo, milžinišką šalpos darbą atlikdavo BALFas, siųsdamas didelius maisto ir rūbų kiekius. Tačiau tos siuntos nepajėgė aprūpinti visų paramos prašančių, nes šelpiamųjų skaičius vis augo. Todėl Lietuvos Raudonajam Kryžiui teko kreiptis į įvairias tarptautines organizacijas, ieškant naujų šalpos šaltinių. Be to, DP stovyklose

kelis kart į metus buvo organizuojami piniginiai vakai, kurių pajamos buvo skiriamos vargan patekusiems. Tam reikėjo daug darbo rankų. Sofija Jasaitienė, visa tai matydama ir savo jautria širdimi įsijausdama į sunkią lietuvių pabėgėlių būklę, su dideliu pasišventimu atskubėjo į šalpos veiklą. Ji suorganizavo Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Vyriausiąjį Moterų Komitetą, kuris veikė šalia Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Reutlingene, ir jam efektingai talkino. Ji buvo šio Moterų Komiteto pirmininkė iki 1959m., kol emigravo į JAV.

1947 m. Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Vyriausiojo Moterų Komiteto prezidiumą sudarė: pirm. Sofija Jasaitienė, dr. I. Mažeikienė ir D. Matulaitytė. Komiteto narės: Kotryna Grajauskienė kartu su dr. I. Mažeikiene rūpinosi ligonių būkle, Regina Sidzikauskienė — našlaičių globa, Magdalenė Pakalkienė — kalinių globa, Gražutė Marija Sirutienė — nelaimėn patekusių globa, Elena Gimbutienė ir Jadvyga Trimakienė — gimdyvių ir nėščių moterų globa. D. Matulaitytė ėjo Moterų Komiteto sekretorės ir reikalų vedėjos

pareigas, tvarkė belaisvių ir studentų šalpos reikalus. Šalia LRK Vyr. Moterų Komiteto veikė 3 zoniniai Moterų Komitetai, kuriems vadovavo Miunchene — Gabrielė Alksninienė, Hanau — dr. Aldona Birutavičienė (Birutienė), Detmole — Albina Dumbrienė. Sofija Jasaitienė, lankydama DP lietuvių stovyklas, vis kūrė naujus LRK Moterų Komitetus, kurių pradžioje susidarė 35. Moterų Komitetai pradėjo veikti Paryžiuje ir Romoje specialiai lietuvių belaisvių likučių globos reikalams.

Sofija Jasaitienė buvo talentinga organizatorė. Mokėjo įtraukti moteris šalpos veiklon, uždegančiai kalbėjo LRK suvažiavimuose, skatindama lietuvės moteris "atverti širdis ir tiesti pagalbos ranką nelaimėn patekusiems sesėm ir broliam." Įvairiomis progomis ji paruošdavo atsišaukimus, raginančius LRK Moterų Komitetus talkinti LR Kryžiui, jam organizuojant piniginius vakus. Iš jos išsamos pranešimo, kurį ji skaitė 1947 m. rugsėjo 10 d. Augsburgio stovykloje LRK skyrių atstovų visuotiniame suvažiavime, galima susidaryti aiškų vaizdą apie LRK Moterų Komitetų šalpos veiklą. Moterų veiklos sritis - individualinė globa. Šelpiamieji buvo suskirstyti kategorijomis: 1.

džiovininkai, 2. silpnos sveikatos studentai, 3. ligoninėse sergantieji, 4. nelaimėn patekusieji, 5. belaisviai, 6. kaliniai, 7. našlaičiai. Prie šelpiamųjų priskaitomi dar ir atbėgę lietuviai iš sovietų okupuotos zonos, ir lietuviai belaisviai Prancūzijoje, Italijoje, Egipte ir Indokinijoje, tarnavę svetimšalių legijone.

Sofijai Jasaitienei labai rūpėjo ir kita grąsinanti negerovė — tai vaikų ir jaunimo sveikatingumo progresyvus blogėjimas. Sutinkant 1948 metus, ji specialiu atsišaukimu kreipėsi į lietuves moteris, prašydama visomis išgalėmis talkinti Lietuvos Raudonajam Kryžiui, ruošiant piniginių vaju kovo 31 — gegužės 31 d. vaikų ir jaunuomenės šalpai. „Įtempkime visas savo jėgas, visas savo širdies stygas. Gelbėkime vaikus ir jaunimą. Vaikų ir jaunimo šalpa — arčiausiai moters stovinti šalpos sritis“, taip savo atsišaukime rašė S. Jasaitienė. Ji ragino vajaus metu stovyklose ruošti koncertus, loterijas, vakarėlius, literatūros vakarus, iš kurių surinktos lėšos reikalingos jaunimo šalpai.

1947 metų pradžioje S. Jasaitienė įsijungė į Pabaltiečių moterų judėjimą, kuriame irgi aktyviai reiškėsi. Bendra nelaimė, sovietams okupavus Pabaltijo valstybes, praradimas tų kraštų valstybinės nepriklausomybės šaukė lietuves, latves ir estes moteris apsijungti bendrai veiklai. 1947 m. kovo 8-9 d. Esslingene, Vakarų Vokietijoje, įvyko Estijos, Latvijos ir Lietuvos moterų suvažiavimas tikslu įkurti Pabaltijo Moterų Tarybą, kurios tikslas — kovoti už Pabaltijo kraštų išsilaisvinimą, ieškoti paramos šiam laisvinimo darbui, skelbti laisvajam pasauliui apie sovietų daromas skriaudas Pabaltijo kraštams. Į suvažiavimą atvyko 38 lietuvės, 23 latvės ir 21 estė. Į Pabaltijo Moterų Tarybą buvo išrinktos kiekvienos tautybės po 8 atstoves. Lietuvių grupę sudarė: dr. M. Žilinskienė, A. Augustinavičienė, E. Garbuzaitė, S. Jasaitienė, M. Milvidaitė, A. Raslavičienė, O. Saulaitienė, O. Tugaudienė. Ten pat lietuvis šias savo atstoves nutarė vadinti CENTRINIŲ LIETUVIŲ MOTERŲ KOMITETU, kuris laikomas užuomazga dabartinės LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBŲ FEDERACIJOS, plačiai išsišakojusios Moterų Klubų veikla pasaulyje. Lietuvės, dalyvavusios 1947 m. kovo 8-9 d. suvažiavime Esslingene, respektuojamos, kaip Lietuvių Moterų Klubų Federacijos steigėjos, o tos minėtos 8 lietuvių atstovės, išrinktos į Pabaltijo Moterų Tarybą, laikomos pirmąja Lietuvių Moterų Klubų Federacijos valdyba.

Sofija Lukauskaitė-Jasaitienė (1901-1981)

Įsteigus Pabaltijos Moterų Tarybą, ten pat buvo sudarytos įvairios sekcijos, į kurias įėjo po vieną atstovę iš kiekvienos tautybės. S. Jasaitienė buvo išrinkta į Socialinių reikalų sekciją. Lietuvių Moterų Centrinio Komiteto iniciatyva pabaltietės nutarė birželio 15 d. minėti kaip „Rimties ir Susikaupimo dieną.“ Kaip socialinių reikalų komisijos pirmininkei, Sofijai Jasaitienei buvo pavesta Lietuvių Moterų Centrinio Komiteto vardu išsiuntinėti atsišaukimą į lietuves moteris raginant, kad tai būtų tinkamai atžymėta visose DP stovyklose. Tame atsišaukime ji rašė: „1947 m. gegužės 2 d. Lietuvių Moterų Centrinio Komiteto iniciatyva, pritariant mūsų vadovaujantiems veiksniams ir prisidedant Baltijo Moterų Tarybai, nutarta birželio 15 d. paskelbti mūsų kraštų pagrobimo diena, vadinant ją „Rimties ir Susikaupimo Diena.“ Buvo sudarytas tai dienai ruošti komitetas. To komiteto lietuvių sekciją sudarė: dr. M. Žilinskienė, E. Gimbutienė, M. Avietinaitė, S. Jasaitienė, J. Narutavičienė. Būstinė — Niurtingene. Buvo išsiuntinėtas išsamus atsišaukimas į laisvojo pasaulio moteris, išdėstant

Pabaltijo kraštų okupacijos tragediją. Pagrindinę „Rimties ir Susikaupimo Dienos“ programą turėjo sudaryti pamaldos, paskaitos, straipsniai lietuvių ir vokiečių spaudoje, atsišaukimai, plakatai, ženklieliai. Sofijos Jasaitienės rūpesčiu buvo suredaguotas atsišaukimas į pasaulio moteris ir prancūzų kalba. Šį darbą atliko dr. A. Greimas.

Centrinis Lietuvių Moterų Komitetas, reikia pripažinti, giliai įprasmino savo atsiradimą neįprastose sąlygose Vakarų Vokietijoje, išgyvenant savo krašto praradimą. Komiteto vienas iš pagrindinių uždavinių buvo ne tik materialiai, bet pirmoje eilėje moraliai paremti mūsų jaunimą, ypač tą, kuris atsidūrė be artimųjų. Duoti tam jaunimui truputį šilumos, nors retkarčiais sukurti namų židinį. Moksleiviams, studentams, neturintiems artimųjų, CLM K-to atstovės lietuvių stovyklose ruošdavo bendras Kūčias, Vėlykų pusryčius su atitinkamomis programomis, Vėlinių vakarus su žvakių eiseną, prisimenant Sibiro taigų aukas, tradicinių švenčių minėjimus. Visa tai jau tolimoje praeityje, gal tik nedaugelio beatmenami įvykiai, tačiau tada

sukūrę šeimynišką, savą atmosferą. Ir to laikotarpio veikėjos visų užmirštos, vienos jau apleidusios gyvųjų pasaulį, kitos sulaukusios garbingo amžiaus tik iš tolo stebi naujų kartų pasireiškimus. Ir jos buvo jaunos ir veiklios, ir jos atliko tuos uždavinius, kurių tais laikais jų tėvynė buvo reikalinga ir kurie tada buvo labai svarbūs.

Emigravus į JAV, S. Jasaitienė palaikė glaudų ryšį su Lietuvių Moterų Klubų Federacija. Atvykdavo į šios Federacijos suvažiavimus arba prisijusdavo savo nuosirdžius sveikinimus, vis linkėdama ištikimai tęsti garbingų pirmtakių užsibrėžtus uždavinius, niekad nesustoti puoselėjus lietuvybės. 1976 m. ji buvo sukvietusi LMK Federacijos valdybos nares ir LMKF New Yorko Klubu nares į savo dukters ir žento Valiūnų rezidenciją New Rochelle, N.Y., paminėti žymią pedagogę ir visuomenininkę Mariją Nemeikšaitę, su kuria Lietuvoje labai draugavo ir ją gerbė. Savo išsamioje paskaitoje S. Jasaitienė iškėlė Marijos Nemeikšaitės didelį įnašą jaunųjų auklėjimo srityje. 1979 m. gegužės 13 d. S. Jasaitienė Lietuvių Kultūros Židinyje, Brooklyn, N.Y., buvo suorganizavusi įspūdingą dviejų Lietuvos nepriklausomybės akto signatarų — Stepono Kairio ir Petro Klimo pagerbimą, į kurį buvo atvykę Lietuvos generalinis konsulas p. A. Simutis su ponia, dr. St. Bačkis, St. Lozoraitis Jr., Ž. ir P. Klimai, įvairūs mūsų veikėjai ir daug publikos.

Po vyro mirties 1977 m. S. Jasaitienė buvo globojama dukters E. Valiūnienės ir sūnaus dr. S. Jasaičio šeimų. Čia ją lankė jos bičiuliai, kurių ji turėjo daug. Dieną prieš mirtį ją buvo atlankiusi žymi visuomenininkė Alena Devenienė-Grigaitienė iš Kalifornijos. Širdies smūgio ištikta, Sofija Jasaitienė pasimirė 1981 m. spalio 21 d. ligoninėje, Dorchesteryje, Mass. Urna su jos palaikų pelenais yra užkasta šalia jos vyro dr. Domo Jasaičio Cipres Hills, N.Y. kapinėse.

1983 m. gegužės mėn. 29 — birželio mėn. 2 d.d. įvyko 92-asis General Federation of Women's Clubs suvažiavimas Orlando, Fla. Jame dalyvavo virš 1,300 delegačių ir tarptautinių delegačių iš visų pasaulio kontinentų. Lietuvėms atstovavo Lietuvių Moterų Klubų Federacijos pirm. Marija Noreikienė. Jai talkininkavo buv. LMKF Valdybos narė Valerija Šileikienė, Danutė Alksninienė ir Sigita Ramanauskienė. Suvažiavime taip pat dalyvavo Galia Žilionienė, General Federation of Women's Clubs pareigūnė.

GFWC buvo įsteigta 1890 m. Tai viena iš didžiausių pasaulyje moterų organizacijų, turinti apie 12 milijonų narių. Jos branduolys yra JAV, bet per savo Tarptautinių Klubų tinklą ji apjungia moteris visame laisvajame pasaulyje.

Tarptautiniai Klubai savo konferencijas pradėjo porą dienų prieš konvencijai atsidarant. Delegatės turėjo progos išklausti specialių GFWC pranešimų, susipažinti su įvairių kraštų federacijų veikla, jų specifinėmis problemomis ir dalyvauti diskusijose. M. Noreikienė savo pranešime supažindino konferenciją su LMKF įsikūrimo istorija, bendra veikla ir ypatingu uždaviniu — okupuotos Lietuvos bylos kėlimu laisvajame pasaulyje.

Iškilmingas GFWC konvencijos atidarymas įvyko gegužės mėn. 29 d. 7 val. v. Amerikos valstijų vėliavos buvo įneštos į salę, palydint Laivyno Apmokymo Centro orkestrui, ir išnrikuotos prie Tarptautinių

Klubų vėliavų, tarp kurių ir Lietuvos trispalvė, kurią šiemet LMKF padovanojo GFWC būstinės Washington, D.C., nuolatinei kolekcijai. Sekė invokacija, himnas, sveikinimai ir pranešimai. Banketo metu kalbėjo TV komentatorius-žurnalistas Howard K. Smith, panagrinėdamas besikeičiančios Amerikos problemas — ekonomiką, užsienio politiką ir kt.

Pirmadienį prasidėjo darbai — kiekvieną dieną būdavo seminarai, po to konvencija susirinkdavo išklausti įvairių kalbėtojų, GFWC pranešimų ir t.t. Mums ypatingai įdomūs ir naudingi buvo GFWC Tarptautinių Reikalų Skyriaus vedami seminarai. Šis skyrius yra numatęs paruošti ir išplatinti eilę studijų tarptautinėmis temomis, tarp jų apie Andropovą ir Sovietų Sąjungą. LMKF delegatės užmezgė ryšį su šio skyriaus vedėja ir padarė planus bendradarbiauti ateityje.

Iš įdomesnių kalbėtojų konvencijoje buvo Nancy Harvey Stoers, Produktų Saugumo Komisijos pirmininkė (Chairman, Consumer Products Safety Commission), kuri yra viena iš aukščiausio rango moterų prez. Reagan administracijoje. Ji supažindino konvenciją su jos komisijos atliekamais darbais.

Simpoziume apie Rytojaus Moterį dalyvavo Ursula Meese, William Moss Instituto Washington, D.C., direktorė ir dvi moterys gerai žinomos bznio ir "public relations" pasaulyje — dr. Dorothy Gregg ir Edie Fraser. Jos nagrinėjo moterų vaidmenį

General Federation of Women's Clubs 92 suvažiavimas Orlando Fla., U.S.A. iš k.: G. Žilionienė, D. Alksninienė, S. Ramanauskienė, L. Ivanouy, M. Noth, M. Noreikienė, ukrainiečių atstovė, J. Kurman, V. Šileikienė, M. Buss.

korporacijų — finansų pasaulyje dabar ir ateityje.

Konvencija buvo užbaigta birželio 2 d. vakare. Iškilmingas uždarymas įvyko po Tarptautinių Klubų banketo. Buvo ypatingas vakaras — Tarptautinės delegatės, pasipuošusios tautiniais drabužiais, rinkosi į salę. Mūsų tautiniai drabužiai ir gintarai patraukė daug dėmesio. Daug kas norėjo su mumis fotografuotis ir mus gerai apžiūrėti. Tą vakarą kalbėjo JAV vice-prezidentas George W.H. Bush. Ponas Bush, sveikindamas konvenciją, iškėlė Bush, sveikindamas konvenciją, iškėlė GFWC narių atliekamus darbus ne tik JAV, bet ir visame pasaulyje, kur tik yra jos narių. Paliesdamas plačią GFWC veiklą, jis priminė, kad šios organizacijos atstovės dalyvavo pasirašant Jungtinių Tautų chartą 1945 m. San Francisco. Po viceprezidento kalbos buvo iškilmingai pristatytos Tarptautinių Klubų delegatės. Ir taip su tuo spalvingu pasirodymu baigėsi 92-oji GFWC konvencija.

Konvencija buvo darbinga, kūrybinga ir labai gerai organizuota. Lietuvės turėjo daug progų kalbėti okupuotos Lietuvos reikalais, išdalinti informacinės medžiagos, dalyvauti įvairiuose pasitarimuose. Buvo atnaujintos senos pažintys, užmegzti nauji ryšiai.

LMKF INFORMACIJA

**Konrado Kavinėje Kaune
Alicija Tijūnelienė ir Gražina
Krivickienė (dešinėje)**

• MOTERYS PASAULYJE

Deimantinė sukaktis

1983 m. birželio 23 d. **Gražina Gustaitytė-Krivickienė** sulaukė 75-rių metų amžiaus. Ši deimantinė gimimo sukaktis buvo atšvęsta jos dukters Irenos Penkūnienės šeimoje Vašingtone tarp giminių ir artimųjų bičiulių.

Sukaktuvinėkė gimė 1908 m. birželio 23 d. Marijampolėje. I p. karo metu visa Gustaičių šeima gyveno Rusijoje. Į nepriklausomą Lietuvą sugrįžo 1918 m. pabaigoje. 1927 m. ji baigė "Aušros" mergaičių gimnaziją Kaune. Tada išvažiavo studijuoti į Prancūziją ir Grenoblio universitete baigė Teisių fakulteto ekonomijos skyrių. Tenai turėjo progos gerai išmokti ir prancūzų kalbą. Sugrįžusi buvo paskirta Finansų ministerijoje ekonomijos informacijos biuletenio redaktore prancūzų kalba. Vėliau ištėkėjo už dr. Domo Krivicko. Išaugino dvi dukras, kurios taip pat yra baigusios mokslus ir jau sukūrusios savo šeimas.

Prasidėjus II p. karui, visa Krivickų šeima, kaip ir daugelis iš mūsų, pasitraukė į Vakarų. Pradžioje gyveno Vokietijoje (prancūzų zonoje), o 1950 m. pasiekė Amerikos krantus. Neilgai pagyvenę Čikagoje, persikėlė į Vašingtoną, kur dr. D. Krivickas gavo darbą Kongreso bibliotekoje.

Gr. Krivickienė daugiau kaip 10 metų

G. Krivickienė

buvo Baltuose Rūmuose Čikagos "Draugo" dienraščio nuolatinė korespondentė. Ji yra narė Baltųjų Rūmų korespondentų sąjungos. Daugiausia jos straipsnių buvo išspausdinta "Drauge", bet kadangi ji yra, ir "Moters" žurnalo nuosirdi bendradarbė, tai kartais nepamiršdavo ir mūsų. Štai 1975 m. "Moters" 2-me numeryje Gražina Krivickienė rašo:

"Besilankant man per dešimts metų Baltuose Rūmuose kaip "Draugo"

**Elzbieta Kubiliūtė-Gustainienė
jaunystėje (G. Krivickienės mama)**

korespondentei, buvo progos pažinti ir stebėti tris prezidentienes: Lady Bird Johnson, Patriciją Nixon ir dabar Betty Ford. Visos jos skirtingos. Kiekviena savaip maloni, iškilminga, bet kartu ir paprasta . . ."

Gr. Krivickienė nuo pat jaunų dienų domėjosi mūsų tautosaka, o ypač dainomis, kurias dažnai dainuodavo jos motina. Kad

TREČIOKIENES KONCERTAS

ALĖ RŪTA

Europietiško stiliaus vakarą-koncertą seniai bebuvome turėję, kokį mums suteikė Kauno — Lietuvos Operos — solistė Aliodija Dičiūtė-Trečiokienė. Jos kultūringa laikysena scenoje, skoninga apranga, repertuaro atranka bei jos pasirinktų dviejų jaunų muzikos dalyvių aukštas išsilavinimas. Viskas buvo kaip reikiant! Nustebino ir solistės už teatro ribų išlikęs balso pajėgumas, subtilus kūrinių atlikimas.

Koncertas įvyko Angelių mieste, Kalifornijoje, 1983 m. spalio 8 d. Rengėjos — L.D.K. Birutės D-jos Los Angeles skyrius, šiuo metu vadovaujamas pirmininkės Gražinos Raibienės.

Lietuvoje Operos teatras jau buvo žinomas nuo 17-to amžiaus (Vilniuje, karališkuose rūmuose). Tačiau tikrasis Lietuvos teatras ir opera išbujojo ir pasiekė aukšto meninio lygio tik nuo 1920 metų, nepriklausomos valstybės didelio kultūrinio kilimo laiku. Tų dvidešimt dviejų metų laisvės laikotarpis buvo našus, nors jo pradžia ir buvo sunki. Žiemą patalpos teatre buvusios šaltos, pasakoja solistė A. Dičiūtė-Trečiokienė, nebuvo pakankamai baldų, net ir pakankamai duonelės... Bet darbšti ir veržli lietuvių tauta greitai atsistatė po karų ir nelaisvių, pakėlė materialinį gerbūvį. Menininkai-muzikai, savo didžiu ryžtu bei pasiaukojimu ir darbu, gilia meno ir dainos meile, pasiekė teatro mene tiek, kad Lietuvos Valstybinė Opera meniniu atžvilgiu tapo viena geriausių Europoje.

Aliodija Dičiūtė-Trečiokienė nuo anų laikų niekad neapleido dainavimo. Nors,

tos dainos nebūtų pamirštos, 1949 m. Vokietijoje ji išleido knygą kurią pavadino — „Dainos“. 1970 m. JAV-se išėjo jos kita knyga — „Vilnius“ lietuvių liaudies dainose“. Be to, neseniai pasirodė jos liaudies dainų plokštelė — „Motulės dainos“, kurią įdainavo Bostono lietuvių etnografinis ansamblis.

Tad sveikiname mielą bendradarbę deimantinės sukakties proga ir linkime dar daug saulėtų bei kūrybingų dienų!

S.G.

Sol. Aliodija Dičiūtė-Trečiokienė

kaip ir mes visi, ji neteko tėvynės, neteko savų namų ir teatro, nors vėliau, likusi našle, buvo vieniša materialinių gėrybių pasaulyje, tačiau ji ir sunkiomis dienomis neužmiršo ir neapleido muzikinės kultūros, dainos meno. Ji supažindino su muzikos menu ir išlavino daugybę savo mokinių, o kartu lavino, šildė ir ugdė ir savąjį balsą. Gyvenant Čikagoje jai teko nemažai giedoti ir dainuoti amerikiečiams, kartais ir saviems. Jos širdyje visada buvo meilė dainai, meilė teatrui ir didelė meilė Lietuvai.

Šis koncertas, kaip sako pati solistė, tai yra jos ir mūsų prisiminimai. Prisiminimai mūsų laisvos valstybės ir mūsų iškilaus teatro. Ir, gal būt, ji norėjo parodyti jaunimui, kaip lietuviai mylėjom dainą ir operą, kaip mums ir dabar, tremtyje, tebėra brangus Nepriklausomos Lietuvos kultūrinis sentimentas. Užtat Šv. Kazimiero parapijos salė ir prisirinko tą vakarą pilnutėlė buvusių Lietuvos operos lankytojų, dainos ir solistų mėgėjų.

Dainų ir operos arijų, vakarą-koncertą solistė pradėjo su C. Saint-Seans dviem arijomis iš operos „Samsonas ir Dalila“: Pavasaris eina ir Atsiveria širdis. Po šių ramių, rimtų, gražiai nuskambėjusių arijų, solistė nustebino klausytojus temperamentingomis arijomis iš G. Bizet operos „Carmen“: Habanera ir Seguidilla.

Solistei buvo progos pailsėti, kaip jaunas smuikininkas Raimondas Mickus atliko solo du puikius kūrinius: „Chanson Louis XIII“ ir „Rondino“, muzika — F. Kreisler.

Tada solistė su didele nostalgija padainavo iš „Mignon“ — ar žinai tą šalį ir Gavotte — Frederick, muz. A. Thomas.

Taip pat padainavo ir komp. Giedros Gudauskienės „Smilgos“.

Po pertraukos išgirdome J. Massenet, P. Tchaikovskio — iš operos „Eugenijus Oneginas“, C. Gounod — iš operos „Faustas“, „Pavasario vandenys“ — Rachmaninov, komp. B. Budriūno „Mieguželio noriu“ ir pabaigai — M. Ravel „Vocalize“.

Publika labai šiltai sutiko ir palydėjo solistės dainavimą. Plojo visa salė — atsisetoje. Scena prisipildė gėlėmis... tada solistė bisui padainavo K. Kavecko „Jei gyvenimas sapnas“, žodžiai poeto Bernardo Brazdžionio.

Šiltą Lietuvos Teatrui ir solistei Aliodijai Dičiūtei-Trečiokienei žodį tarė muz. Giedra Gudauskienė. Ji pasveikino solistę ir su naujos plokštelės, iš tikro dviejų plokštelių albumo, pasirodymo proga. Tai „Operų arijos“, įdainuotos sol. A. Dičiūtės-Trečiokienės, akomp. James Weatherby ir William Broening. Plokštelė jau pasirodė rinkoje, žengia į klausytojus... Kiek jų buvo po koncerto salėje, visos buvo išparduotos. Bus jų, žinoma, daugiau.

Apdovanota daugybe gėlių ir sveikinimų, sujudinta ir laiminga, sol. A. Dičiūtė-Trečiokienė dėkojo publikai: „Kaip gera Kalifornijoje gyventi, kur ne tik tai klimatas šiltas ir malonus, bet taip pat šiltos lietuvių širdys“...

Los Angeles Birutietės — suruošusios šį puikų koncertą ir kartu pagerbusios Nepriklausomos Lietuvos Valstybinės Operos solistę, gal vienintelę dar tebedainuojančią — padarė gražią paslaugą ir suteikė didelį malonumą klasikinių dainų ir operų bei muzikos mylėtojams.

HOLLYWOODE

JUOZAS KARIBUTAS

Neįprastai karštas ir tvankus rugpjūčio mėn. 1983-ųjų metų vasaros vakaras. Svečiai renkasi į kuonę paryžietišką "Maxim" restoraną, kuris yra pačiame Hollywoodo centre, ant Sunset Bulvaro.

Kaip ir visuomet Rūta Lee-Kilmonytė, filmų ir televizijos aktorė, grakščiai ir su malonia šypsena pasitinka svečius, kurių gal daugiau negu porą šimtų. Prie jos ir fotografai, kurie mielai trumpais žybtelėjimais užfiksuoja įeinančius svečius. Tarnai baro salėje nešioja mažus užkandėlius, ir bufetas aptarnauja ištroškusius. Čia kiekvienas svetys gauna savo stalo numerį, kurie jau iš anksto buvo suskirstyti. Pažintys mezgasi, nuotaikos su kiekvieno stiklo išgėrimu gerėja ir visi darosi kalbesni. Dviejų orkestras bare linksmina svečius. Čia be smokingų (taip buvo kviečiant prašyta), dar ir tautiniais kostiumais. Jų, žinoma, labai nedaug. Ponios ir panelės iš filmų, taip pat ir lietuviai skoningai, gražiai tam vakarui pasipuošę, kad net malonu žiūrėti. Tik viena Lucile Ball atvyko kaip iš "market place" su pilkomis kelnėmis ir žaliu švarkeliu. Ją pamatęs, buvau gerokai nustebintas, bet nežiūrint to, jos vardas ir veidas patraukė visų dėmesį, ir ji buvo stebėjimo centre taip, kaip kad pamenu buvo Kūčių (praėjusių metų) vakarą pas Rūta Cezor Romero. Be jos, čia buvo labai daug Hollywoodo "personalities", kurie arba daugiau, arba mažiau visuomenei žinomi. Tai Rūtos Lee, arba Mrs. Rūtos Love, jos mielai motinai padarytas siurprizas, atšvęsti apvalų gimtadienį, į kurį, jau visiems svečiams susirinkus, atvyko to viso kaltininkė p. Marija Kilmonienė. Į ją nukrypsta prožektorių šviesos, blykčioja foto aparatai, o visi svečiai galingai su orkestro muzika užtraukia "Happy Birthday". Nuskambėjus gražių linkėjimų paskutiniams garsams, Rūta ima mikrofoną, filmuotojai suka aparatus, o svečiai visi eina prie solenizantės asmeniškai palinkėti dar daug gražių ir laimingų metų, visokeriopos gyvenimiškos laimės. Solenizantė atrodė labai gražiai baltoje suknyje, elegantiškai sudėta šukuosena, pilna energijos ir

gyvenimo džiaugsmo. Po visų sveikinimų ir linkėjimų svečiai buvo paprašyti užimti stalus didžiojoje salėje, kur laukė vakarienė. Čia orkestras be paliovos grojo įvairius maršus bei šokių muziką.

Po trumpų užkandžių, kitiems dar tebevalgant, oficialią šokių pradžią padaro Rūtos vyras Mr. Love, kuris išveda uošvę lėtam ir gražiam valsui. Iš jo, po keletos apsisukimų, ima akt. Gauter ir taip iš eilės, neduodami daugiau kaip tris ar net du apsisukimus, keitėsi šokdintojai. Nuostabiai ji ištesėjo gal apie pusę valandos šokdinama. Po to susimetė didelis būrys, jie šoko visokių tautybių šokius, kuriuos baigė graikišku, o gal ir žydišku ratu ir gyvu, savitiškai interpretuotu judesiu. Taip dar man teko matyti šokant libaniečius.

Po įsismaginančiai trankių šokių ir muzikos Rūta tveria mikrofoną į rankas ir praneša, kad jau įvežamas gimtadienio tortas. Vėl visi gieda "Happy Birthday", o nuskambėjus paskutiniams garsams, Rūta per mikrofoną paprašo ir lietuviškai sugiedoti. Žinoma, mūsų nebuvo daug, bet B. Budriūno "Valio, valio, ilgiausių metų jums, valio" išėjo visai neblogai.

Svečiai, baigus oficialią dalį, linksminosi

orkestrui grojant iki vidurnakčio. Tai buvo nepaprastas, nuotaikingas, įspūdingas ir malonus motinos pagerbimas. Bravo Rūtai, kad suruošė motinai tokį šaunų gimtadienio balių. O juk tiek daug jai tėveliai davė, juk tik jie jai įdiegė lietuviybės meilę. Visur ji pasisako, kad ji lietuvaitė, visada ir visuose jos parengimuose, ar tai būtų jos gražiojoje rezidencijoje, ar dabar čia restorane, lietuviai nepalikti nuošaliai. Ji ne tik šį vakarą, bet ir visada malonios šypsenos ir kiekvieną pasitinkanti nuotaikingai. Nuo tada, kai aš Rūtą pažinau 1954 metais, kai man su parapijos klebonu prel. J. Kučingiu statant "Šv. Kazimieras" veiklą, ji talkino pastatymui. Po to aš jai asmeniškai padėkojau, o ji su šypsniu ant lūpų man atsakė, kad jai buvo vienas malonumas.

Kiek man teko, kai dirbau prie Hollywoodo kaip spaudos atstovas, susitikti aktorių, pro-duserių, girdėjau Rūtai tik gražius komplimentus, tarpe jų net ir tai kad Rūta apdovanota net tik gabumais, bet ir "personaliti".

Rūta Lee neseniai baigė gastroles, kur lankėsi Fort Wort Taxis, vėliau San Francisco, Sacramenti, San Diego ir kitur. Visur, kur tik Rūta vaidina, bilietai iš anksto išparduodami. Tas rodo jos populiarumą scenoje. Ji neseniai baigė viso mėnesio vaidinimų seriją "Fony Girl" kur turėjo svarbiausią vaidmenį ir didelį pasisekimą. Štai neseniai Hollywoode baigė sukti su Rūta televizijai filmą: "Fantasy Island", o dabar Rūta išvyko vėl su gastrolėmis "I do I do" veikalu. Geriausi linkėjimai Rūtai. Sėkmės ir ateityje!

Aktorė Rūta Lee (Kilmonytė), akt. J. Kaributas ir Marija Kilmonienė

G. KRIVICKIENĖ

Rugsėjo 17 dieną Washingtono Kristijono Donelaičio Lituanistinė mokykla pradėjo mokslo metus su 37 mokiniais, 9 mokytojais ir mokyklos vedėja Angele Kraujalyte-Bailey.

* * *

Rugsėjo 18 dieną po sunkios ligos Liudvika Jurkienė (Yurkoos)-Jančaitytė, nenuilstama visuomenės veikėja, senosios kartos lietuvė, mirė. Liudvika gimė 1894 m. Amerikoje, Pensylvanijoje, iš Sūduvos kilusių tėvų. Išaugusi lietuviškoje šeimoje, ji jautė lietuvių tautos artėjantį atgimimą ir jau 1917 m. buvo Rochesterio (N.Y.) Lietuvių Fondo sekretorė. Tik paskelbus Lietuvos nepriklausomybę, 1918 m. kovo mėn. ji dalyvavo Amerikos lietuvių suruoštame seime, kaip Rochesterio lietuvių delegatė, kad paremtų atgimstančios Lietuvos siekimus.

Pradėjus į Washingtoną atsikelti naujesiems ateiviams (D.P.), ji tapo lyg ryšininkė tarpe senųjų ir naujųjų ateivių, kartu įsijungdama į naujai besikuriančias ir senąsias lietuvių organizacijas, gyvavusias laisvoje Lietuvoje, prisidėdama jose savo darbu ir jas remdama Washingtono Amerikos Lietuvių draugijoje, Lietuvos Vyčiuose, Balfe, Lietuvių katalikų susivienijime, ateitininkuose, Washingtono Lietuvių moterų klube ir t.t. Ji taip pat rėmė lituanistines mokyklas, skautų ir kt. parengimus. Būdama keletos organizacijų valdybose, ji nekartą yra atstovavusi Washingtono Lietuvių moterų klubui įvairiuose suvažiavimuose. Kaip gailėstinga sesuo, ji padėjo savo patarimais, paslauga sergantiems, vis su atsidavimu ir meile kiekvienam jos pagalbos reikalingam. Jos globoje pagarbiai buvo laikoma Lietuvos trispalvė, kurią vartojo organizacijos ruošiamose iškilmėse.

Ji lieka visų atmintyje, kaip nusipelnusi visuomenininkė.

* * *

Rugsėjo 24 dienos vakarą vašingtoniečiai ir atvykusieji iš tolimesnių apylinkių jau

visai kita proga gausiai susirinko į Latvių salę pamatyti iš Putnamo atvežtų 70 dailininko Adomo Galdiko paveikslų, kurie priklauso iš dailininko gausių testamentu paliktų darbų. Nekaltai Pradėtosios Marijos Putnamo vienuolynui. Taip pat testamentu dailininko buvo skirtas vienas iš kūrinių Lietuvos atstovybei Washingtone. Lietuvos atstovas ir ponis Bačkienė pasirinko įspūdingą paveikslą, pavadintą "Ilgesys tankumyne". Susirinkusieji grožėjosi paveikslų spalvų, turinio ir technikos įvairumu. Įdomia, akademinio lygio paskaitą tema: "Galdiko kūrybinė raida" skaitė skulptorė Meila Balkuvienė.

Vakaro antroje dalyje buvo Ginos Čapkauskienės dainų ir arijų koncertas. Solistė savo stipriu, gražiu balsu atliko įdomiai parinktas dainas lietuvių ir tarptautinių kompozitorių kūrinius. Solistę

palydėjo atitinkamai akompanuodama pianistė Diana Čampienė.

Pasibaigus programai, susirinkusieji pasivaišino. Pirkto dail. Galdiko paveikslus ir sol. G. Čapkauskienės įdainuotas plokšteles.

* * *

Rugsėjo 25 dieną buvo po vasaros pirmos lietuviškos mišios nes jau keleri metai, kaip yra įkurta Lietuvių misija Georgetown Washingtono miesto dalyje. Ten Epiphany bažnyčioje kiekvieno mėnesio paskutinį sekmadienį (nuo rugsėjo ligi sekančių metų birželio paskutinio sekmadienio kun. domininkonas dr. Tomas Žiūraitis laiko šv. Mišias lietuviškai, ten giedamos giesmės, minimi maldose sergantieji, atlaikomos mišios už mirusius. Lietuvių misijos valdyba leidžia informacinį biuletinį lietuvių ir anglų kalbomis, kuriame yra nurodyta Washingtono lietuviškų organizacijų ir jų pirmininkų adresai, skelbiama, kokios paskaitos, minėjimai, susirinkimai bus sekantį mėnesį.

Po mišių visi dalyvavusieji pamaldose susirenka į bažnyčios salę rūsyje pasikalbėti, pasivaišinti, susipažinti su naujai į Washingtoną atvykstančiais lietuviais.

Liudvika Jurkienė nusipelnusi visuomenės veikėja 1955 metais

• Madų ir grožio pasaulis

MAUDYMOŠI NAUDA IR MALONUMAS

Maudymosi papročiai dalinai priklauso ir nuo žmonių charakterio. Yra tokių, kurie išsimaudo per porą minučių, lyg atlikdami tik būtiną ir labai nemalonią pareigą. Kiti vonioje surengia tikrą puotą su užkandžiais, muzika, knygų skaitymu ir t.t. Maudymąsi kiekvienas turi pritaikyti sau asmeniškai, pagal savo reikalavimus, nes tai nėra tik švaros palaikymas, bet taip pat naudingas ir sveikatai. Po įtempto darbo, fizinio ar protinio, naudinga yra pagulėti vonioje 15 — 20 minučių, atpalaiduoti visus raumenis, užmiršti kasdieninius rūpesčius. Vandens temperatūra neturi būti karšta, užtenka 85° — 100° (28° — 38°C). Vasaros metu vonios vandens temperatūra turi būti 10° — 15° žemesnė. Bendrai senesniems patartina maudytis vėsesniame vandenyje arba naudoti čiurkšlį (dušą). Pats vonios kambarys taip pat turi sudaryti malonią ir jaukią nuotaiką. Dabar yra visokių naujovių: plaunamų sienų tapetų, įvairių spalvų plastikinių lentynėlių ir pakabinimų, žolynėlių, kilimėlių ir t.t. Pagal savo skonį ir visai nebrangiai galima įrengti gražų ir jaukų vonios kambarį. Pasitaiko ir tokių, kurie įrengia ištaigingą vonios kambarį tik svečiam ir kaimynam pasirodyti, o patys pasitenkina rūsyje atitvertu kampeliu su aprūdyusia vonia ir varvančiu čiurkšliu.

Maudymosi laiką reikia nusistatyti pagal savo gyvenimo galimybes: ryte, vakare arba prieš einant gulti. Vasaros metu gerai yra dažniau naudoti vėsesnį čiurkšlį, atsigavinti nuo karščių.

Geram išsimaudymui nereikia didelių išlaidų, užtenka tik vandens ir muilo. Tinkamas yra paprastas

“castile” muilas arba su priemaišom avižų (oats), medaus ir t.t. Geri yra ir suomiški saunų muilai, nors jie yra kiek brangesni. Muilą reikia pasirinkti pagal savo odą, sausesnei vartoti riebesnį muilą. Apsiplovimui naudoti kempinę, švelnų šepetį, medžiaginę skarelę arba išsitrinti rankomis. Muilą gerai nuplauti. Jei maudomasi prieš einant gulti, stiprių apsitrynimų reikia vengti.

Kas mėgsta, gali į vonios vandenį įdėti įvairių aliejų, druskų, putų ir t.t. Jų yra didelis pasirinkimas natūralių ir fabrikinį gaminių. Čia reikia vengti pigių gaminių, turinčių stiprius kvapus. Jie jokios naudos neduoda ir dažnai suerzina odą. Geriausia naudoti kasdieninius produktus, kurių galime rasti ir savo virtuvėje, kaip sodą, krakmolą, aliejų, džiovintų prieskonių ir t.t. Soda ir krakmolai minkština vandenį, taip pat ir keli įlašinti aliejaus lašai. Ramunėlės yra naudingos odai: 2 šaukštus džiovintų ramunėlių užpilti 2 puodukais verdančio vandens, palaikyti 1 val. nusunkti ir įpilti į vonios vandenį. Pušų spyglių ekstraktas maloniai kvėpia ir ramina nervus. Pušų spyglių 1 saują pavirinti 20 min. su 2 puodukais vandens, uždengus palaikyti per naktį. Nusunkus naudoti 1 puoduką ekstrakto voniai. Tinkama yra ir druska, geriausia jūros druska, gaunama Health Food krautuvėse. Jei kas nori turėti “romėniško stiliaus” pieno maudyklę, tereikia tik 1 puoduką pieno miltelių praskiesti vonios vandenyje.

Kiekvienas gali sudaryti sau tinkamą nuotaiką vonioje, pagulėti, pailsėti, atsigauti.

MANKŠTA

Šalia tinkamos mitybos mūsų kūnui reikalingas ir tam tikras judesys. Jei judesio trūksta kasdieniniame darbe ar gyvenime, tada jį reikia papildyti mankšta.

Paskutiniu laiku atsirado labai daug visokių sveikatos ir mankštos klubų, kur tiesiog karštingiškai norima atsiekti beveik olimpiadinių normų, kurios dažnai būna kenksmingos sveikatai ir netinkamos amžiui. Net juokingai atrodo šalia važiuojančių mašinų bėgantieji suprakaitavę “sportininkai”, kvėpuodami nuodingas mašinų išleidžiamas dujas. Arba penkis kilometrus nubėgęs mankštos entuziastas, tik jėgės į namus, išgeria stiklą alkoholio ir atsigula į karštą vonią . . . iš kurios nebepakyla.

Mankštą reikia pritaikyti savo amžiui ir sveikatai. Pasitikrinti pas gydytoją, kokia mankšta yra tinkama. Apie kasdieninę mankštą yra išleistų neblogų knygų. Yra neblogų mankštos pratimų, duodamų rytais per televiziją. Gera mankšta yra važiavimas dviračiu ir plaukimas. Visiems prieinama ir paprasčiausia mankšta yra vaikščiojimas.

BIOCHEMIJOS PATARIMAI APIE MAISTĄ SENIMUI

J. PRUNSKIS. DIPL. CHEM.

Skaitytojų, tarpe yra nemažai pažengusių amžiumi. Čia ir noriu paduoti biochemijos mokslo patarimus apie maistą seniems žmonėms. Maistas kaip tik gali prailginti arba sutrumpinti žmogaus amžių. Paskutiniu laiku žmonių amžius gerokai pakilo. Tam padėjo sukontroliavimas apkrečiamų ligų, pagerėjo medicinos srity dinozavimo priemonės, išradimas daug gerų antibiotikų, bet daug prisidėjo prie žmonijos ilgesnio amžiaus padidėjimo tinkamas maistas. Labai didelis mirčių kiekis yra nuo kraujo indų ir širdies ligų, kaip arteriosklerozė, kraujo spaudimas, išsiliejimai kraujo. Tai priklauso daug nuo maisto, o ypač maisto tinkamumu turi susirūpinti senesni žmonės. Išsivysčius biochemijos ir maitinimo (nutrition) mokslams, patariama, kaip tik tinkamai senimui maitintis ir užsilaikyti. Norint pratęsti senatvę, be maisto, žmogus turi kreipti dėmesį ir į aktyvumą, judėjimą, sportą. Žinoma, kad yra žmonių, gerai atrodančių 65 metų, bet yra žmonių, kurie ir 40 metų atrodo seni. Judėjimas ir sportas pagerina žmogaus kūno metabolizmą, pagerina dvasines savybes, o taip pat pagerina ir virškinimą, kas žmogui senstant blogėja. Žinoma, sportavimui ir fiziniam aktyvumui kūną reikia pripratinti iš palengvo, o ne iš karto. Kadangi žmogui senstant mažėja jo aktyvumas, tai jam ir reikia mažiau kalorijų negu jaunam. Tačiau ir senesni asmenys turi laikyti normalų svorį. Senesniai žmogui baltymų maiste reikia taip pat, kaip ir jaunam, nes jie atstato susinešiojusias ląsteles. Angliavandeniai gali kūno būti pakeičiami į energiją arba į riebalus, arba atvirkščiai. Tačiau baltymus negali pakeisti nei angliavandeniai, nei riebalai, nes juose nėra azoto. Žmogus azotą gali gauti tik baltymų formoje. Baltymus gali papildyti kiaušinių baltymu, liesa mėsa, ypač paukštiena, žuvis bei liesu pienu. Geri baltymų tiekėjai yra ankštiniai, kaip pupos, žirniai. Vietoje balto cukraus geriau vartoti medų arba rudą cukrų. Angliavandeniai vartoti senesniems žmonėms gerai vaisių, daržovių formoje. Vaisiuose yra

gana daug sukrozės, fruktozės, o ypač žaliuose vaisiuose ir daržovėse yra gana daug senesniems žmonėms reikalingų vitaminų. Kadangi senimo daugumoje yra blogi dantys, tai gerai turėti mašiną sultims gaminti. Tada daržovės dėl geresnio skonio ir įvairesnių vitaminų galima maišyti, kaip salierus, kopūstus, griesčius, morkas, agurkus. Nepatartina maišyti daržoves su vaisiais ir tarp jų daryti pusę valandos tarpą. Angliavandenių gausu yra javuose, kaip rupioje duonoje, ragaišy, bulvėse krakmolo formoje. Riebalų biochemija pataria nenu dauginti ir atsargiai, nes juose cholesterolis ir triglicerinai veda prie širdies ir kraujo indų ligų. Geriau vartoti augalinės kilmės riebalai, tačiau visgi šiek tiek riebalų reikia, nes yra vitaminų, kurie tik riebaluose tirpsta, o tų vitaminų būtinai reikia žmogui. Dažnai senimui trūksta geležies ir kalcijaus. Kalcis reikalingas kaulams, ir už tai seniems žmonėms dažnai įvyksta kaulų lūžimas, nes jie senstant darosi trapesni. Trūkumas geležies veda prie anemijos, kas dažnai pasitaiko senimui. Kalcį sunku padidinti be pieno produktų: pasukų, pieno, sūrio, varškės. Todėl senimas juos turi vartoti sumažinto riebumo, o tuo papildys kūną magnezija ir kitais mineralais. Pasenus žmones blogai absorbuojasi ir trūksta geležies, o todėl išsivysto anemija — mažas hemoglobino kiekis. Todėl senimas turėtų vartoti daugiau geležies turinčio maisto, kaip pilno grūdo duoną, ragaišį, sėlenas, ankštinius grūdus ir visas daržoves, turinčias tamsiai žalius lapus. Vidutinis suaugęs, žmogus turi 3.5 iki 4.5 gramų geležies, iš jų apie 65% yra kraujyje.

Be maisto, senimas turi gauti užtektinai vitaminų. Senimui ypač reikia B vitamino. Pvz. vitaminų B stokojant, dažnai gaunasi išbėrimai dermatito formoje, o trūkstam vitamino B12 — cianokobalamino, susergera anemija: be šio vitam. blogai absorbuojama geležis. Vitaminai B2 — riboflavinai, A, C bei E vitaminai turi vėžį stabdančių pradų. Todėl senimui patariama vartoti vitaminų turtingą maistą: žalius vaisius, daržoves,

rupiai pilno grūdo miltų kepinus, sėlenas. Vitaminų yra liesoje mėsoje bei piene. Suglaudus senimas turi vartoti daugiau baltyminio maisto, kaip liesesnį pieną, mėsą, krakmolinio maisto — bulvių, rupiai maltų miltų kepių, sėlenų. Sėlenas, be gausaus jose B vitaminų bei mineralų, senimui reikia jas vartoti ir dėl geresnio vidurių veikimo — peristaltikos. Senimui mažiau judant, vidurių veikimas mažėja, o sėlenos jų veikimą skatina ir visą nešvarybę varo lauk.

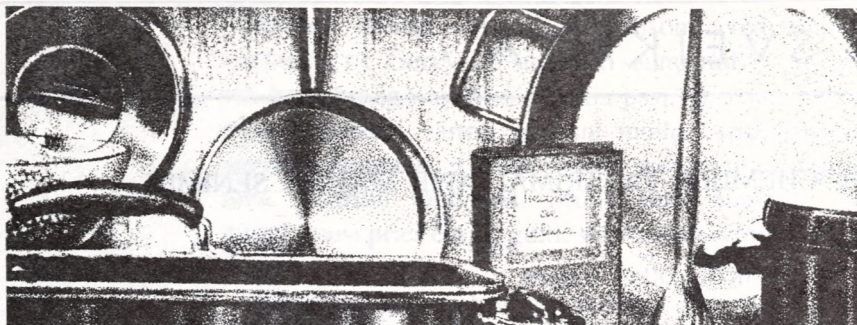
Senimui reikia vengti vartoti druskos, nes tai kelia kraujo spaudimą. Druskos, geriau tariant natrius, yra gausu maiste, kurio žmogui beveik užtenka. Kaip minėjau, senimui reikia daug vaisių, daržovių. Vietoje cukraus vartok medų, o jei esi neturtingas — vartok rudą cukrų. Taigi, valgyk neriebiai, nesaldžiai, venk vartoti druskos, nerūkyk, negerk, daugiau judėk. Vis tai biochemijos ir maitinimo (nutrition) mokslų nurodymai, jeigu nori sulaukti senatvės.

Pabaigai dar dėl ištyrimo cholesterolio. Tikrintis laboratorijose kraujo cholesterolį reikia visiems, o ypač senimui. Tikrinant cholesterolį, prašyk daktaro ištirti ne visą bendrą cholesterolio kiekį, bet dalimis. Kraujyje yra aukšto tankumo lipoproteinų (high density lipoprotein arba alfa cholesterol) kuriuos vadinsime HDL. Jie nusėda ant kraujo indų sienelių, bet eina tiesiog į kepenis kur yra suskaldomi ir pašalinami. Šių HDL kiekis kuo didesnis, tuo geriau. Kiti yra žemo tankumo lipoproteinai (low density lipoprotein arba beta cholesterol) kuriuos vadinsime LDL. Jie nusėda ant kraujo indų sienelių sudarydami žaizdas. Jų reikia turėti galimai mažiau, nes iš to gaunasi visokie negalavimai, širdies sutrikimai ir t.t. Paprastai žmogus daugiau turi LDH (2,5:1). Tačiau ilgai gyvenančių žmonių cholesterolio santykis susilygina (1:1). Tas santykis priklauso nuo paveldėjimo, maisto dietos, aktyvumo ir t.t. Todėl tiriant cholesterolį reikia prašyti daktaro, kad ištirtų abudu. Juo didesnis bus HDL cholesterolio kiekis, tuo mažiau sirgsi ir ilgiau gyvensi.

Dar norėčiau priminti, kad senus žmones negalindius išieiti į orą reikia nors trumpam išnešti į lauką ant saulės (ne vidurdienį). Užtenka du kart savaitėje po pusę valandos, kada saulė nėra stipri. Tai reikalinga dėl vitamino D formavimo, kurį duoda tik saulė. Seniems žmonėms, kuriems saulės šviesa visai nėra prieinama, reikia duoti vitamino tablečių.

• Šeimininkų kampelis

Veda L. MURAUSKIENĖ

Itališkas apkepas

- 10 lazanjos juostelių,
- 6 št. sviesto,
- 3 št. aliejaus,
- 1 p. kapoto svogūno,
- 1 kapota česnako skiltelė,
- 1 vidutinis baklažanas (eggplant).
- 4 vidutiniai zukiniai,
- 2 žali pipirai,
- 6 pamidorai,
- 1 ½ štl. druskos,
- 1 štl. basiliko,
- 1 štl. pipirų,
- 6 št. miltų
- 3 p. pieno,
- 1 p. "Cheddar" sūrio.

Keptuvėje pašildyti 3 št. sviesto ir 3 št. aliejaus. Sudėti kapotą česnaką, svogūną ir pakepinti. Baklažaną nuluptyti, supiaustyti riekėm ir sudėjus prie svogūnų lengvai pakepinti apie 5 min. Nuvalyti zukinius ir supiaustyti riekėm. Pamidorus nuplūkyti, nulupty odelę ir sukapti. Pridėti druskos, pipirų ir viską sumaišyti su baklažanais. Uždengti ir troškinti apie 15 min. Atidengti ir vėl pavirinti apie 10 min., retkarčiais pamaišyti. Kitame inde pašildyti 3 št. sviesto, įmaišyti miltus, po truputį maišant, supilti pieną ir užvirinti. Įmaišyti sūrį ir visus prieskonius. Lazanjos juosteles išvirti (nepervirti!) ir nusunkti. Apkepo formą patepti sviestu ir dėti sluogsniais daržoves, padažą ir lazanjos juosteles. Viršuje turi būti padažu apipiltos daržovės. Kepti prie 350° apie 45 min. Porcija — 6.

Paprastas kepsnys

- 4 kiaušiniai,
- 120 g. cukraus,
- 120 g. džiovėselių,
- cinamono miltelių,
- apelsino žievelių, tarkuotų.

Kiaušinius ištrinti su visais priedais. Baltymus išplakti, lengvai įmaišyti ir sudėti į sviestuotą formą. Iškepus pabarstyti cukraus pudra.

Mielinis pyragas

- 1 sv. miltų,
- 1 p. pieno,
- ½ sv. sviesto,
- 3 kiaušiniai,
- 2 št. cukraus,
- 20 g. mielių (pakelis)
- ½ citrinos žievelės,
- druskos, džiovėselių

Miltus pašildyti orkaitėje, kad būtų drungni, persijoti ir sudėti į pašildytą indą. ½ p. drungno pieno išmaišyti su mielėmis ir truputį cukraus. Miltuose padaryti įdubimą, supilti praskiestas mieles, apibirstyti miltais ir uždengus laikyti šiltoje vietoje apie 30 min. ¼ sv. sviesto suldyti, atvėsinti, įdėti 1 št. cukraus, įplakti 2 kiaušinius ir sudėti į mieles. Pašildyti ½ p. pieno, pridėti druską, tarkuotą citrinos žievelę ir viską išmaišyti su tešla. Plakti ranka kol nebelips prie indo kraštų ir tešla bus lygi ir blizganti. Išplaktą tešlą pabarstyti miltais, apdengti ir vėl laikyti šaltai, kad dar pakiltų per 3 pirštus. Paimti ¼ sv. sviesto, 1 št. cukraus, 1 kiaušinį ir viską ištrinti iki baltumo, įplakti į tešlą ir vėl palaikyti šaltai, kad pakiltų. Kepimo formą patepti sviestu, pabarstyti džiovėseliais, sudėti tešlą ir kepti vidutinėje temperatūroje. Šitaip paruoštą mielinę tešlą galima vartoti įvairiems vaisių, varškės, riešutų, aguonų ir kitiems kepsniam.

Aguoninės bandelės

Nurodytą mielinę tešlą pabarstyti miltais ir išploti piršto storumu. Miltuota stikline išspausti skritulius ir vidun įdėti sekančią aguonų masę.

Aguonas nuplauti, užpilti verdančiu vandeniu, palaikyti, nusunkti ir pradžiovinėti. Aguonas sutrinti, įdėti prieskonių (medaus) ir išmaišyti su kiaušinio tryniu. Ant tešlos skrituliuko uždėti paruoštas aguonas, paimti kitą skrituliuką pavilgyti krašelius vandeniu, užspausti ir abiejų skrituliukų krašelius gerai suspausti. Sudėti į sviestuotą formą ir

leisti pakilti. Tada bandeles patepti lydytu sviestu, pabarstyti cukrumi ir kepti karštoje orkaitėje apie 20 min.

Tešlainiai

- 2 št. sviesto,
- 4 št. rūgščios grietinės,
- 2 št. cukraus,
- miltų pagal reikala.

Gerai išminkyti, palaikyti šaltai, iškočiotti, supiaustyti ir kepti vidutinėje temperatūroje. Tešlą galima vartoti vaisių pyragam.

Mėsos ir daržovių mišrainė

- 1 sv. mėsos be kaulų (jautienos, veršienos ar kiaulienos),
- 1 žalias pipiras,
- 1 raudonas pipiras,
- 1 mažas kalafioras,
- ½ p. aliejaus,
- 2 česnako skiltelės,
- 2 št. sojos padažo,
- ¼ p. vandens,
- ½ štl. imbiero miltelių (ginger).
- 1 štl. kapotų imbiero šaknų.

Mėsą supiaustyti labai plonom juostelėm. Pipiram išvalyti sėklas ir supiaustyti riekėm. Kalafiorą gerai nuvalyti ir išskirstyti žiedeliais. Pusę aliejaus gerai įkaitinti sunkioje keptuvėje arba kinietišrame "wok", sudėti mėsą ir maišant pakepinti 5 min. Mėsą išimti, supilti likusį aliejų, gerai pakaitinti, sudėti kapotą česnaką ir visas daržoves. Maišant kaitinti ant vidutinės ugnies keptuvėje arba ant aukštos ugnies "wok" — apie 3 min. Tada pridėti imbierą, sojos padažą ir vandenį. Pamaišyti, indą uždengti ir kaitinti apie 3 min. arba kol daržovės suminkstės. Tada sudėti mėsą ir maišant gerai pašildyti. Servuoti su ryžiais ir žaliom salotom.

Raudono kopūsto salotos

Raudoną kopūstą supiaustyti druzgėmis į pasūdytą, verdantį vandenį, uždengti ir

palaikyti 5 min. Išimti iš vandens, nusausinti sudėti į stiklinį indą. Pridėti lauro lapelių, mažų svogūnėlių (nuluptų) ir užpilti paruoštu actu (mišinys $\frac{3}{4}$ acto ir $\frac{1}{4}$ vandens), kad viską apsemtų. Laikyti šaldytuve. Servuojant kopūstus pašlakstyti aliejumi, pabarstyti druska ir pipirais.

Obuolių pyragas

6 kiaušiniai,
6 št. miltų (persijotų),
6 št. cukraus,
6 obuoliai

Obuolius nulupti, išimti sėklas ir supiaustyti plonais griežinėliais. Kiaušinių trynius ištrinti su cukrumi, sudėti persijotus miltus ir ištrinti. Baltymus išplakti ir viską lengvai išsukti, tada sudėti obuolius. Formą patepti sviestu, įdėti tešlą ir kepti vidutinėje temperatūroje apie 40 min.

Salierų ir obuolių salotos

$1\frac{1}{2}$ sv. salierų,
3 obuoliai,
 $\frac{1}{2}$ sv. riešutų (walnuts),
1 žalias pipiras,
 $\frac{1}{4}$ sv. mėlynų sūrio,
1 p. mojonėjo, skiesto su obuoliniu actu, salotų lapų, petražolių.

Salierus nuvalyti, nulupti kietesnes gyslas ir smulkiai sukapoti. Obuolius nulupti, išimti sėklas ir supiaustyti plonom riekelėmis. Riešutus sulaužyti. Pipirą nuvalyti, išimti sėklas ir sukapoti. Mėlyną sūrį sutrupinti. Majonezą praskiesti pagal skonį. Visą gerai išmaišyti. Servavimo indą iškloti salotų lapais, sudėti paruoštą mišinį ir pabarstyti kapotom petražolėmis.

Brakolių daržovės

1 sv. brokolių,
1 p. rūgščios grietinės,
2 štl. skysto medaus,
2 štl. obuolinio acto (cider),
 $\frac{1}{2}$ štl. paruoštų garstyčių, prieskonių.

Brakolius nuplauti ir supiaustyti. Nuo storesnio galo apipiaustyti sukietėjusią medieną. Lapus susmulkinti. Virti mažame kiekyje vandens, gerai uždengtame inde, ant stiprios ugnies, kol pradės minkštėti (apie 10 min.). Žiūrėti, kad nepervirtų. Rūgščią grietinę, medų, actą ir druską su norimais prieskoniais sumaišyti, pašildyti ir užpilti ant išvirtų (nusunktų), šiltų brokolių. Tinka kaip užkandis arba priedas prie mėsų.

Vyšnių saldusis

2 kiaušiniai,
 $\frac{1}{4}$ p. cukraus,
 $\frac{1}{2}$ p. miltų,
 $1\frac{1}{2}$ p. pieno,
2 št. sviesto,
1 št. "brandy",
1 dėž. juodų vyšnių,
žiupsnelis druskos

Kiaušinius išplakti su cukrumi, kai pradės putoti įplakti miltus, ištirpintą sviestą, "brandy" druską. Vyšnias nusunkti ir sudėti į sviestuotą formą. Užpilti paruoštą tešlą ir kepti apie 20 min. prie 400° . Sumažinti temperatūrą iki 375° ir dar kepti apie 20 min. Kai gražiai paruduos pabarstyti cukrumi, uždėti plaktos grietinės arba servuoti šiltą su vanilininiais ledais.

Braškių gėrimas

4 p. prinokusių braškių,
2 p. cukraus pudros,
4 p. šalto, virinto vandens,
2 citrinų sunkos,
trinto ledo.

Prinokusias braškes nuvalyti ir sutrinti. Sudėti cukraus pudrą ir gerai išmaišyti. Uždengti ir palaikyti šaldytuve 2 val. Vandeni užvirinti ir atšaldyti. Braškes sumaišyti su vandeniu ir citrinų sunka. Supilti į stiklus ir įdėti trinto ledo.

Kava su ledais (viena porcija)

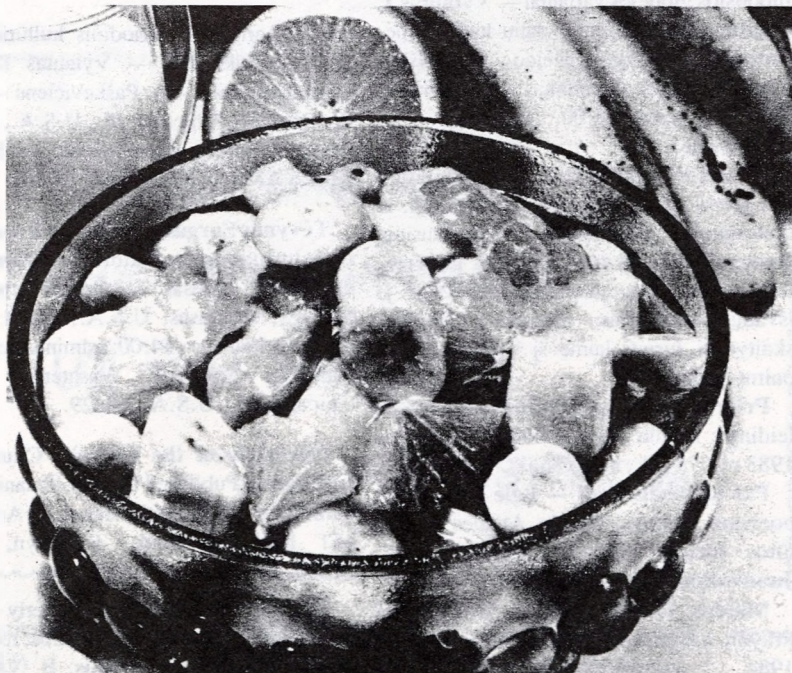
Į uždengiamą indelį įpilti $\frac{3}{4}$ p. karštos kavos. Įdėti 1 štl. grietinės ir 1 šaukštą su kaupu vanilinių ledų. Indelį uždengti ir plakti kol vaniliniai ledai bus gerokai ištirpę, bet ne visai. Išplaktą kavą supilti į aukštą stiklą ir servuoti.

Vaisių tortas

$1\frac{1}{2}$ p. miltų,
 $1\frac{1}{3}$ štl. kepimo miltelių,
 $\frac{1}{2}$ p. sviesto,
 $1\frac{1}{2}$ p. cukraus,
4 kiaušiniai,
5 št. pieno,
plakamos grietinės,
konservuotų vaisių.

Sviestą ištrinti su $\frac{1}{2}$ p. cukraus. Po vieną sudėti trynius ir ištrinti iki baltumo. Miltus sumaišyti su kepimo milteliais ir tris kartus persijoti. Miltus dėti dalimis su pienu visą laiką maišant. Paimti dvi kepimo formas (9 inčų) patepti sviestu, padalinti tešlą į dvi dalis ir sudėti į formas. Baltymus išplakti ir plakant po truputį sudėti 1 puoduką cukraus. Baltymus padalinti į lygias dalis ir uždėti ant tešlos formose. Prišildyti orkaitę iki 325° ir kepti apie 25 min., pakelti temperatūrą iki 350° ir dar kepti apie 30 min. Kepsnius išimti iš formų ir atvėsinti. Konservuotus vaisius (pagal skonį) nusunkti, sutrinti ir uždėti ant vienos iškeptos pusės. Kita puse užengti, uždėti plaktos grietinės ir papuošti vaisių skiltelėmis.

Vaisių mišrainė: bananai, obuoliai, greifrutai, apelsinai ir citrinos sunka

• Atsiųsta paminėti

Vieno vakaro melancholija — Rūta Kleva Vidžiūnienė; novelių rinkinys; Lietuviškos Knygos Klubo leidinys, 1983 m.; dailininkė — Elena Urbaitytė; 220 psl., kaina — \$7.00; verta dėmesio knyga!

1984 metų Kalendorius — Lithuanian Calendar; suredagavo — Stasys Prakapas; Prisikėlimo Parapijos Ekonominės Sekcijos leidinys; tiražas — 3000, kaina nepažymėta, 208 psl. Kalendorius gausiai iliustruotas, yra įdomių patarimų ir pasiskaitymų. Graži dovana 1984 m.!

Kuračio palikimas lietuvių šviesuomenei, atsiminimai ir įvadas į jo mąstymą — Vytautas Bagdanavičius ir dr. J. Meškauskas; "Ateities" leidinys, straipsnių rinkinys; 36 psl.

Petras Perkumas — Lietuvių Domukas Savio-Lietuvių Seleziečių leidinys, S. Paulo S.P. Brazilija; iliustruotas straipsnių rinkinys; 262 psl.

Dangaus ir žemės šaknys — Antanas Musteikis; romanas; Lietuviškos Knygos Klubo leidinys; dailininkė — V. Stankienė; 339 psl., kaina — \$10.00

Kultūrinės Gelmės Pasakos III Juodosios glėbės variantai — Vytautas J. Bagdanavičius; keturių dalių tautosakinė-teologinė studija; išleido Lietuviškos Knygos Klubas; dailininkas — V. Virkau; 270 psl., kaina \$9.00. (Aplanke — D. Bindokienė)

Ši, trečioji studijų dalis, kaip ir anos dvi, bus įdomi ne tik teologui, mokslininkui, ar tautosakoje ieškančiam ankstyviausiųjų žmogaus žmogiškumo apraiškų. Lengvas, logiškas V. Bagdanavičiaus stilius ir jo išvadų šviežumas patrauks kiekvieną skaitytoją, turintį laimę šį vertingą kūrinių paimti į rankas.

Prierašai — Kazys Bradūnas; poezijos leidinys; išleido Ateities Literatūros fondas 1983 m.; 75 psl., kaina \$6.00.

Pas ką žiedas žydi — Eglė Juodvalkė; poezijos leidinys; išleido Ateities Literatūros fondas 1983 m.; viršelis — U. Juodvalkis; 94 psl., kaina \$6.00

Maldos Kalendorius — Calendar of Prayer; Lithuanian Catholic Religious Aid 1984

Švietimo Gairės — lietuviškojo ugdymo leidinys. žurnalas mokyklai ir šeimai; leidėjai JAV LB Švietimo Taryba; redaktorė — Stefanija Stasienė, 18112 Windward Rd., Cleveland, Ohio, U.S.A. 44119; administratorius — Juozas Plačas; 3206 W. 65th Pl., Chicago, Ill., U.S.A. 60629; išeina du kartus per metus, prenumerata \$4.00.

Pasaulio Lietuvis — leidinys bendruomenės minčiai ir gyvenimui; leidėjai — PLB; redaguoja redaktorių kolektyvas, prenumerata metams — \$10.00 redakcijos ir administracijos adresas: Pasaulio lietuvis, 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Ill, 60636, U.S.A. Tel. (312) 778-2200.

Laiškai Lietuviams — Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas: redaktorius J. Vaišnys, SJ; adresas — 2345 West 56th Street, Chicago, Ill. 60636, U.S.A.; prenumerata metams — \$8.00

Moterų Dirva — L.R.K. Moterų Sąjungos leidinys; redaktorė — Mrs. Dale Murray; prenumerata metams — \$5.00 Amerikoje, kitur — \$6.00. Adresas — 3005 N. 124th St., Brookfield, Wis. 53005, U.S.A.

Ateitis — lietuvių katalikiško jaunimo žurnalas; vyr. redaktorius — k. dr. K. Trimakas, 850 Des Plaines Ave., Apt. 409, Forest Park, Ill., 60130, U.S.A.; leidėjai — Ateitininkų Federacija; administracija — J. Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Ill. 60629, U.S.A.; prenumerata metams — \$9.00.

Metmenys — periodinis kultūrinis leidinys; redaktorius — Vytautas Kavolis; administratorė — M. Paškevičienė — 3308 W. 62nd Pl., Chicago, Ill., U.S.A., 60629; keturių numerių prenumerata — \$10.00; leidžia AM&M Publication.

Tėvynės Sargas — politikos ir socialinių mokslų žurnalas; redaktorius — Petras Maldeikis; red. adresas: 117 Sunset Drive, Hot Springs, Arkansas, U.S.A., 71901; vieno numerio kaina — \$4.00; administracija: A. Balčytis, 6819 S. Washtenaw Ave., Chicago, Ill., U.S.A., 60629.

Chronicle of the Catholic Church in Lithuania; Published by the Lithuanian Roman Catholic Priests' League of America; 351 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207, U.S.A.

Lituanus — Lithuanian quarterly — kultūros mokslo žurnalas anglų kalba; redaguoja A. Klimas, T. Remeikis, B. Vaškelis;

prenumerata metams \$10.00; adresas: Lituanus - 6621 S. Troy, Chicago, Ill., U.S.A.

Skautų Aidas — Lietuvių Skautų S-gos leidinys jaunimui, redaktorius — A. Saulaitis, S.J.; adresas — 2345 West 56 Street, Chicago, Ill., U.S.A. 60636; administratorė — M. Jonikienė; adresas — 6346 So. Washtenaw Ave., Chicago, Ill., U.S.A. 60629; prenumerata metams — \$5.00.

Technikos Žodis — A.L. Inžinierių ir Architektų S-gos leidinys; redaguoja kolektyvas; administratorius — A. Brazdžiūnas; 7980 W. 127 St. Palos Park, Ill. 60464, U.S.A.; prenumerata metams \$6.00.

Naujoji Viltis — LSTK Neo-Lituania ir Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga; redaguoja — A. Laikūnas, B. Nemickas, V. Valiukėnas; administratorius — B. Kaskaitis, 935 Beverly Rd. Cleveland Hts. Ohio 44121 U.S.A.; vieno numerio kaina — \$4.00.

Eglutė — iliustruotas vaikų žurnalas; redaguoja ir leidžia N.P.M. Seserys, Putname; išeina kas mėnesį, metinė prenumerata \$7.00; adresas: Eglutė — Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn., U.S.A., 06260.

Krivulė — leidžia Vakarų Europos Lietuvių Sielovada; redaguoja — k. P. Celiešius; adresas — Kirchenstr. 5, 8939 Bad Woerishofen, W. Germany.

Lietuvių Dienos — mėnesinis lietuvių kultūros ir visuomenės gyvenimo žurnalas, lietuvių ir anglų kalbomis; redaguoja redakcinė kolegija; adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif., 90029, U.S.A.; prenumerata metams — \$20.00, Kanadoje — \$25.00

Šaltinis — tikiškos ir tautinės minties žurnalas; leidžia — Šv. Kazimiero Sąjunga ir Tėvai marijonai; redaguoja k. S. Matulis, MIC. Metinė prenumerata — \$6.00, adresas: 16 Hound Rd., West Bridgeford, Nottingham NG2 6AH, England.

Šv. Pranciškaus Varpelis — mėnesinis religinio-patriotinio turinio laikraštis; leidžia T.T. Pranciškonai; redaktorius — T.V. Gidžiūnas, O.F.M.; metinė prenumerata — \$5.00 adresas: Franciscan Fathers, Kennebunkport, Me. 04046, U.S.A.

Seleziečių Balsas — leidžia Lietuviai Seleziečiai; redaguoja — k. M. Burba, S.D.B.; redakcijos adresas — Lituani Don Bosco, Via Colonna 2, 00044 Frascati (Roma) — Italia.

ŽURNALUI AUKOJO:

\$100.00 — Žemaitienė I. savo tėvo Juozo Austro atminimui, Islington, Ont., \$25.00 — Hamilton Lietuvių Šiaulių Kuopa, Hamilton, Ont., \$20.00 — Tamošaitienė A., Kingston, Ont., \$15.00 — Sudikienė A., Toronto, Ont., \$10.00 — Čaplinskienė O., Madison, Wisc., Dietrich E., Elizabeth, N.J., Janušauskienė C., Chicago, Ill., Janušionienė J., Dousman, Wisc., Juozaitienė J., Hamilton, Ont., Kamarauskiene S., Surfside, Fla., Kenter G., Danbury, Conn., Koppas L., Woodhaven, N., Kudžmienė G., Montreal, Que., Macevičienė M., Chicago, Ill., Vaišvilienė S., Chicago, Ill., \$5.00 — Balzariene K., Chicago, Ill., Bubliauskienė K., Toronto, Ont., Kaminskienė K., Toronto, Ont., Kapteinienė P., Chicago, Ridge, Ill., Sapijonienė B., Toronto, Ont., Skriputė L., Hamilton, Ont., Tamulionienė B., Toronto, Ont., Vileniškiene O., Dorchester, Mass., \$3.00 — Kasinskienė B., Chicago, Ill., Mikšytė O., Hamilton, Ont., Papečkys J., Argentina, Vasiliauskas S., Richmond Hill, N.Y., \$2.00 — Kaminskienė A., Bad Mergentheim, Vokietija, Kizlauskienė O., Cicero, Ill., Stončienė G., Mount Vernon, N.Y., Underienė E., Toronto, Ont., Vazalinskienė I., La Salle, Quebec, Venskuvienė O., Arlington, Mass., Vyšniauskienė E., Cleveland, Ohio, Žemaitienė M., Toronto, Ont., \$1.00 — Čipkienė T., Rosemount, Que., Janušauskienė V., Montreal, Que., Prunskytė A., Chicago, Ill.

GARBĖS PRENUMERATOS:

Abromaitienė A., Toronto, Ont., Augienė V., Providence, R.I., Bačkienė O., Washington, D.C., Balkienė R., Fruitland, Ont., Balutienė Valencia, Venezuela, Balzerienė K., Chicago, Ill., Bartkienė K., Hamilton, Ont., Bartninkaitienė V., Toronto, Ont., Bilevičienė S., Ottawa, Ont., Brasienė E., Hamilton, Ont., Bražienė D., Mississauga, Ont., Brazlauskienė J., London, Ont., Bubliauskienė K., Toronto, Ont., Bukšaitienė E., Toronto, Ont., Čaplinskienė O., Madison, Wisc., Čepaitienė B., Islington, Ont., Čipkienė S., Willowick, Ohio, Čipkienė T., Rosemount, Que., Dabkus S., Toronto, Ont., Damiene O., Niperville, Ill., Demikienė V., Toronto, Ont., Dietrich E., Elizabeth, N.J., Reštikaitienė A., Stoney Creek, Ont., Gatkūnienė M., Dundas, Ont., Gaubienė V., Sunland, Calif., Geidukytė R., Hamilton, Ont., Gližerienė S., Chicago, Ill., Grikinienė I., Los Angeles, Calif., Gruodienė J., Chicago, Ill., Grušienė E., St. Petersburg, Fla., Gudinskienė E., Hamilton, Ont., Janušauskienė C., Chicago, Ill., Juknelienė J., Melrose Park, Ill., Juozaitienė J., Hamilton, Ont., Jurkšaitienė A., Toronto, Ont., Kalasauskienė K., Winnipeg, Man., Kaminskienė K., Toronto, Ont., Karaitienė V., Union Pier, Mich., Kapteinienė P., Chicago, Ridge, Ill., Keršienė D., Toronto, Ont., Kežinaitienė A., Hamilton, Ont., Kindurienė O., Gulfport, D. Fla., Kudžmienė G., Montreal, Que., Latauskienė B.,

Hamilton, Ont., Lengnikienė P., Hamilton, Ont., Liaugminaitė J., Hamilton, Ont., Liuimienė S., Toronto, Ont., Lukošienė B., Tillsonburg, Ont., Mačermienė R., Chicago, Ill., Macevičienė M., Chicago, Ill., Majauskienė E., Chicago, Ill., Malaske A., Winnipeg, Man., Matulionienė J., Sturgis, Mich., Meškauskienė S., Toronto, Ont., Mikalauskienė J., Chicago, Ill., Nikeliūnienė M., Michigan City, Ind., Narkevičienė K., Arlington, Mass., Norkūnienė M., Dorchester, Mass., Pazukaitė V., Weston, Ont., Piktuižienė P., Chicago, Ill., Povilaitienė M., Tillsonburg, Ont., Pumputienė J., Woodhaven, N.Y., Radzivanianė A., Richmond Hill, N.Y., Rajeckienė Z., Waterford, Conn., Rakštienė S., Fruitland, Ont., Ramanauskienė E., Chicago, Ill., Ramonienė J., Oakville, Ont., Sapijonienė B., Toronto, Ont., Šergalienė S., Weston, Ont., Šiliauskienė M., Lachine Que., Šimulynienė T., Worcester, Mass., Skriputė L., Hamilton, Ont., Smailienė R., Omaha, Nebr., Smilgienė K., Vancouver, B.C., Stakauskienė P., Chicago, Ill., Stirbienė V., Toronto, Ont., Sudikienė A., Toronto, Ont., Sudžiuvienė D., Cicero, Ill., Tamulionienė B., Chicago, Ont., Tarutienė B., Willowick, Ohio, Urbonienė S., St. Petersburg, Fla., Vaišvilienė S., Chicago, Ill., Venckuvienė M., Sudbury, Ont., Vydienė E., Kennebunkport, Maine, Vileniškiene O., Dorchester, Mass., Vytiene B., Tillsonburg, Ont., Wackell A., Worcester, Mass., Zailskienė O., Cicero, Ill., Žitkuvienė, Chicago, Ill.

PRAŠOM SUMOKĖTI “MOTERS” PRENUMERATA UŽ 1984 METUS

ADMINISTRACIJA

Atitaisymas: “Moters” Nr. 4, psl. 9, turėjo būti J. Skrupskelis XX amžiaus redaktorius. (1983)

“Moters” žurnalo skelbto konkurso premija paskirta nebuvo dėl per mažo susidomėjimo.